

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗВО «УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

На правах рукопису,
остаточна версія

/Підпис студента/

Терещенко Марія Миколаївна

**ЗАДОВОЛЕНІСТЬ РОМАНТИЧНИМИ СТОСУНКАМИ В
КОНТЕКСТІ ТИПІВ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ЛЮДИНИ: СИСТЕМНИЙ
ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ**

Спеціальність: 053 – Психологія

Магістерська робота на здобуття кваліфікації магістра

Кафедра клінічної психології
Науковий керівник –
Бригадир Марія
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри клінічної психології УКУ

Львів 2022

**Заклад вищої освіти «Український католицький університет»
Факультет наук про здоров'я Кафедра клінічної психології**

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до магістерської роботи
магістр**

на тему:

**ЗАДОВОЛЕНІСТЬ РОМАНТИЧНИМИ СТОСУНКАМИ В
КОНТЕКСТІ ТИПІВ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ЛЮДИНИ: СИСТЕМНИЙ
ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ**

Виконала:

студентка 6 курсу, групи ЗПК-20/М
спеціальність 053. Психологія
Терещенко Марія Миколаївна

Керівник:

кандидат психологічних наук, доцент,
Бригадир Марія Богданівна

Рецензент: _____

Львів 2022

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»
Факультет наук про здоров'я Кафедра клінічної психології

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“ _____ ” _____ **20** _____ року

З А В Д А Н Н Я НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ

Терещенко Марії Миколаївні

1. Тема роботи: Задоволеність романтичними стосунками в контексті типів прив'язаності людини: системний огляд літератури
Керівник роботи: Бригадир Марія Богданівна, канд. психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології УКУ затверджені Вченою Радою факультету від “18” квітня 2022 р. № протоколу - 9.
2. Строк подання студенткою роботи: 25.05.2022р
3. Вихідні дані по роботі: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки: 1.Дослідити історію створення та розвитку теорії прив'язаності, ключові дослідження які були проведені та яким чином тип прив'язаності співвідноситься з задоволеністю романтичними стосунками; 2.Визначити існуючі підходи

до розуміння задоволеності романтичними стосунками, встановити фактори що впливають на задоволеність в романтичних стосунках; 3.Сформувати теоретичну модель дослідження; 4.Розробити дизайн системного огляду; 5.Проаналізувати та інтерпретувати результати системного огляду; 6.За отриманими даними зробити висновки та запропонувати рекомендації.

5. Перелік графічного матеріалу: в тексті роботи представлені 3 рисунки та 6 таблиць.

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Примітки
1	Подання на затвердження теми роботи на засіданні кафедри	До 18 жовтня	Внесені корективи 9 травня
2	Написання вступу до роботи: опис актуальності, формулювання об'єкту, предмету, мети, гіпотез, основних завдань, окреслення дизайну дослідженн	До 10 листопада	
3	Написання чернетки теоретичної частини роботи: читання літератури, складання плану теоретичної частини, написання теоретичної частини – огляду літератури з обраної проблематики	До 17 грудня	
4	Презентація теоретичної моделі магістерського дослідження	20 грудня з 14.00	

5	Написання методологічної частини роботи – опис та обґрунтування схеми дослідження, обраних методів, групи досліджуваних	До 31 січня	
6	Завершення проведення відбору статей для системного огляду	До 30 березня	Зміна емпіричного дослідження на системний огляд
7	Проведення аналізу отриманих результатів, їх опис та інтерпретація	До 10 травня	
8	Написання висновків, оформлення списку використаних джерел за вимогами	До 18 травня	
9	Попередній захист магістерського дослідження.	20 травня з 14:00	
10	Оформлення остаточного чистового варіанту роботи після доопрацювання зауважень керівника, реєстрація роботи на кафедрі	До 30 травня	
11	Підготовка презентації та доповіді до захисту роботи	До 5 червня	

Студентка

(підпис)

Терещенко М.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Бригадир М.Б.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ I РОЛЬ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЗАДОВІЛЬНЯЮЧИХ РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКІВ.....	12
1.1 Погляд теорій прив'язаності на формування романтичних стосунків.....	12
1.2 Складові задовільняючих романтичних стосунків.....	16
1.3 Теоретична модель задоволеності романтичними стосунками в контексті типу прив'язаності.....	19
Висновок до розділу 1	20
РОЗДІЛ II ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ В РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКАХ.....	22
2.1. Методологія проведення системного огляду.....	22
2.2. Методологічні обмеження дослідження.....	27
Висновки до розділу 2	28
РОЗДІЛ III РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ВІДБРАНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	30
3.1. Аналіз отриманих даних	30
3.1.1. Індивідуальні особливості та їх вплив на задоволеність стосунками ...	31
3.1.2. Міжособистісні особливості та їх вплив на задоволеність стосунками	35
3.1.3. Культуральні особливості та їх вплив на задоволеність стосунками....	43
3.1.4. Психологічні проблеми та їх вплив на задоволеність стосунками.....	45
3.1.5. Узагальнені висновки по задоволеності романтичними стосунками в контексті типу прив'язаності	48

3.1.6. Результати	50
3.2. Практична користь та перспективи дослідження.....	56
Висновки до Розділу 3	56
ВИСНОВКИ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Ми живемо в часи, коли, з одного боку, молоді люди відкладають момент вступу в тривалі романтичні стосунки або навіть відмовляються від них, обираючи жити на самоті, з іншого боку, стосунки, які повинні були бути тривалими, все частіше розриваються [34, 67, 96]. За останні 30 років кількість шлюбів зменшилась втричі в Україні. Так, в 2021 році було зареєстровано 167.9 тисяч шлюбів, при тому, що в 1991 році ця цифра сягала 493 тисяч. Особливо в роки Ковіду цифра по реєстрації шлюбів знизилась майже на 30% [96]. Ця тенденція не є унікальною, в країнах Європи спостерігається та ж динаміка, хоч і з трохи меншими показниками. Говорячи ж про розлучення, то їх кількість також зменшилось з 1991 року в 1,5 раз (варто мати на увазі що населення України за 30 років також зменшилось, з 52 до 44 мільйонів) [96].

Звісно, є ймовірність, що кількість романтичних стосунків (шлюб та/чи сумісне проживання пари) лишилась на тому ж рівні, а культурний фон змінився (наприклад, переконання про потрібність вступати в шлюб), і вже менше причин змінювати статус юридично. Та романтичні стосунки відіграють величезне значення в нашому житті. Сучасні дослідження говорять, що близькі, довірчі, осмислені відносини напряму пов'язані з міцним здоров'ям, високою стресостійкістю та в цілому з більш щасливим життям [6, 24].

Досліджувати стосунки почали не так давно, менше 150 років назад. Під початком ми розуміємо час формування психоаналізу, що приписують 1880 року, коли були отримані перші підтвердження корисної ролі психотерапії З. Фрейдом. Та з кожним роком в процесі досліджень виявляють нові дані, які стосуються міжособистих відносин у парі, отримання задоволеності від стосунків, складових, які впливають на формування

романтичності, тощо. В психодинамічних школах цими питаннями займались О. Кернберг, М. Кляйн, Е. Фром, в гуманістичних – А. Маслоу, Е. Берн, Р. Ерскін та в певній мірі всі вони спрямовані на одне й те саме – можливість бути собою, отримувати задоволення від життя, та стосунків.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, щоб оцінити, як тип прив'язаності, який був закладений в дитинстві та можливо мав певні зміни в час дорослішання й попередніх стосунків, співвідноситься з вмінням отримувати задоволення в романтичних стосунках. А так як наявність гармонійних стосунків є запорукою задоволеності життям та базовою потребою людини, вважаємо за необхідне провести огляд новітніх досліджень, та узагальнити висновки, отримані впродовж останніх 5 років за цією тематикою досліджень.

Об'єкт: романтичні стосунки у парі

Предмет: задоволеність романтичними стосунками у парі в контексті типів прив'язаності

Мета дослідження: В результаті системного огляду визначити, яким чином тип прив'язаності впливає на задоволеність романтичними стосунками

Завдання дослідження:

1. Дослідити історію створення та розвитку теорії прив'язаності, ключові дослідження які були проведені та яким чином тип прив'язаності співвідноситься з задоволеністю романтичними стосунками;
2. Визначити існуючі підходи до розуміння задоволеності романтичними стосунками, встановити чинники, які впливають на задоволеність в романтичних стосунках;
3. Сформулювати теоретичну модель дослідження;
4. Розробити дизайн системного огляду;
5. Проаналізувати та інтерпретувати результати системного огляду;

6. За отриманими даними зробити висновки та запропонувати рекомендації.

Гіпотези:

1. Припускаємо, що задоволеність романтичними стосунками вища у людей з безпечним типом прив'язаності.

2. У людей з тривожним типом прив'язаності стосунки стабільні, та менш задовільняючі.

3. У людей з уникаючим типом прив'язаності найменша задоволеність в романтичних стосунках.

В магістерській роботі використовуємо загальнонаукові теоретичні **методи дослідження**: синтез, аналіз, узагальнення, системний огляд.

Наукова новизна полягає в формуванні даних, базованих на новітніх дослідженнях в питаннях задоволеності романтичними стосунками, враховуючи тип прив'язаності осіб та складові, що визначають формування задовільняючих романтичних стосунків. Подальшого розвитку набули дані про вплив індивідуальних особливостей та міжособистісних складових на формування задоволеності в романтичних стосунках. Також проаналізований вплив культурної компоненти на міжособистісні стосунки в парі. Розглянута роль психологічних проблем у аспекті задоволеності стосунками, залежно від типу прив'язаності. При науковому пошуку опирались на дослідження, що були проведені за останні 5 років.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розширенні розуміння складових, які впливають на задоволеність романтичними стосунками (враховуючи тип прив'язаності). Ці дані корисно буде застосовувати на курсах для людей, що нещодавно вступили в шлюб, а також і в соціально просвітніх заходах для молоді. Також результати системного

огляду доречно використовувати в психотерапії індивідуальній та парній в контексті питань отримання задоволення в романтичних стосунках.

Структура роботи. Робота складається з трьох розділів, висновків, списку літературних джерел та додатків.

РОЗДІЛ I РОЛЬ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ У ФОРМУВАННІ ЗАДОВІЛЬНЯЮЧИХ РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКІВ

1.1 Погляд теорій прив'язаності на формування романтичних стосунків

Так як тема стосунків є одною з основних в житті кожної людини її розглядали, аналізували, вивчали століттями. В своїй роботі ми орієнтувались на теорію прив'язаності Джона Боулбі [12, 13]. Відповідно до якої, у кожної людини існує універсальна потреба у створенні близьких емоційних зв'язків, це дозволяє особистості шукати підтримку та захист від інших в випадках загрози чи страждань [12, 13]. Джон Боулбі створджував, що якісна взаємодія з значимими дорослими в дитинстві стимулює: розвиток внутрішніх переконань про безпечність світу; активність дослідницької діяльності та пізнання [12].

Зародження теорії прив'язаності можна помітити в роботі Боулбі 1944 року «44 малолітніх крадія: їх характер та сімейне життя», в якій він на основі аналізу дитячого досвіду передбачає майбутні проблеми в житті цих дітей [11]. Передвісники емоційних розладів та можливих правопорушень в дорослому житті він віднайшов в ранньому дитинстві, які були пов'язані з прив'язаністю, а саме розлуку з мамою, непослідовну чи жорстоку поведінку опікунів [25]. Та в подальших роботах, разом з Мері Ейнсворт, була виявлена та розвинута класифікація індивідуальних особливостей прив'язаності, яка поклала початок численних теоретичних досліджень [25]. Джон Боулбі є представником психоаналітичної школи, в якій особливе місце відводиться дитинству. Відповідно до цієї концепції формування майбутньої особистості відбувається на несвідомому рівні у ранні роки дитинства. З однієї сторони така позиція має багато наукового та практичного доказу, але з іншої цілком ігнорує суб'єктивність та усвідомленість дорослої людини. Звісно дитячі роки мають

визначальне значення для формування майбутньої особистості, але і не слід ігнорувати здібності кожного до спроможності приймати рішення та нести відповідальність за своє буття. Впродовж життя людина творить свою історію, насичує її власними змістами. Тобто спогади з дитинства зовсім не є тим же самим, що події в дитинстві. Ми трактуємо своє минуле виходячи з життєвого досвіду. Саме так і сформувався підхід про переписування сценарію життя – Транзактний аналіз Еріка Берна [95].

Боулбі та Ейнсворт, а пізніше ще багато їх послідовників відмітили, що в відносинах між дітьми та опікунами можна провести класифікацію, в залежності від того, як діти реагують на стресові ситуації в повсякденному житті [13]. Це такі типи прив'язаності:

-надійний

-ненадійний тривожний (далі тривожний)

-ненадійний уникаючий (далі уникаючий)

У дітей з надійним типом прив'язаності реакція на стрес проявляється явно, та не надмірно. За потреби вони шукають підтримки та звертаються за допомогою до опікунів. За рахунок цього вони швидше заспокоюються та можуть далі рухатись і досліджувати світ [12].

Діти ж з тривожним типом прив'язаності сильніше реагують на подразники, більше плачуть та губляться. При спробі опікунів допомогти вони відмовляються, хоча й періодично самі звертаються за допомогою. Цим дітям важко налагоджувати комунікацію, вони частіше не отримують бажаного заспокоєння [12].

При уникаючому типі прив'язаності у дітей спостерігається демонстрація байдужості у відповідь на поміч від опікунів. Ці діти ззовні виглядають звичайно, свій стрес вони не показують, накопичуючи його всередині себе. Вони рідше плачуть та мають сильну внутрішню напругу [12].

На початку теорія була сформована відносно дітей та їх стосунків з опікунами, а потім розширили застосування даної концепції і на дорослих. Першими, хто почав досліджувати типи прив'язаності в романтичних стосунках були Хазан і Шейвер [49], озвучуючи думку, що стосунки між немовлям та опікуном й стосунки вже дорослої людини в романтичних відносинах мають однакові особливості, тобто проявляють ознаки надійного чи ненадійного (тривожного чи уникаючого) типу прив'язаності.

На сьогодні проведено тисячі досліджень в межах теорії прив'язаності, в самих різних проявах та комбінаціях [17, 60, 67]. Узагальнюючи наукові розробки можна сформулювати такі твердження [6]:

- *Тривожна прив'язаність відображає страх покинутості іншими, базується на негативній Я-концепції.*
- *Уникаюча прив'язаність проявляється як дискомфорт від близькості та залежності з іншими, та базується на негативному образі інших, які вважаються недоступними в момент їхньої потреби.*

Люди, з ненадійною прив'язаністю більш незадоволені романтичними стосунками, тобто тип прив'язаності напряму впливає на якість стосунків, включно з задоволеністю [60]. Люди, з тривожною прив'язаністю, через внутрішнє відчуття покинутості, прагнуть до злиття з партнером. Надмірно уважні до сигналів, що можуть символізувати відсторонення та припинення стосунків. Постійно очікуючи можливе закінчення стосунків застосовують спроби зблизитись з партнером та мають інтенсивні негативні емоції, якщо їм це не вдається [6, 60]. При уникаючому типі прив'язаності люди діють протилежним чином. Прагнучи зберегти свою незалежність та автономію проявляють небажання до саморозкриття, менше проявляють прихильність та емоції до романтичного партнера, а також демонструють надмірну впевненість в собі [60].

На сьогоднішній день більшість дослідників відійшли від типологій і розглядають прив'язаність як континуум у двох вимірах: тривожності та уникнення [16, 68]. На нашу думку найбільш узгоджена концептуальна модель - це модель Бренана (Brennan et al.(1998)), коли прив'язаність пояснюють як системний прояв між тривожною прив'язаністю та уникаючою прив'язаністю[16], що можна зобразити як систему координат, де одна вісь це рівень тривоги, а інша вісь – рівень уникнення. (Рис 1.1)

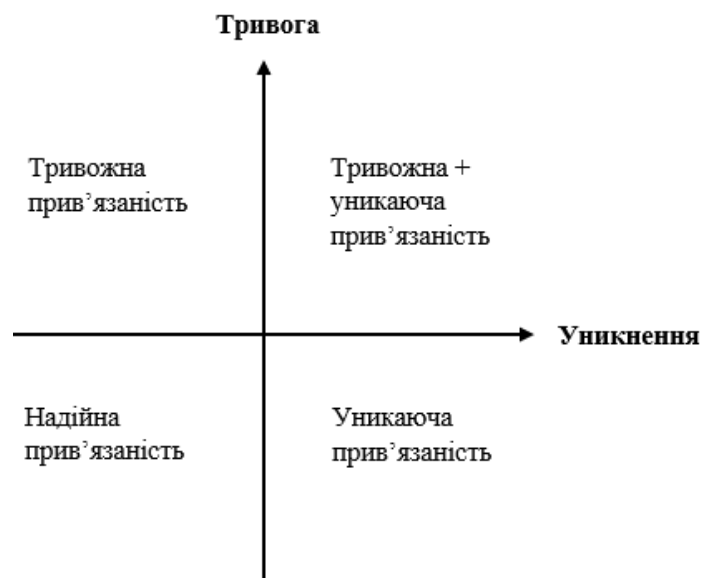

Рис. 1.1 Шкала визначення типів прив'язаності (модель Бренана)

Огляд літератури свідчить про те, що:

-по-перше, більш тривожні люди, як правило, мають більш сильне бажання близькості [68]. Таким чином, якщо партнер має уникаючу прив'язаність, потребує автономії та менш тісного емоційного контакту, то тривожна особа має більше приводів до занепокоєння, може підсилитись страх втрати, зменшитись довіра до партнера. В дослідженні, де безперервно перевіряли рівень прив'язаності партнерів [48], відмітили важливість задоволення потреб в автономії, спільності та компетентності в стосунках [84].

І хоча партнери відмічали що важливою є потреба в автономії проте у людей з тривожною прив'язаністю ця потреба менша [68];

-по-друге, в парі де обидва партнери мають тривожний тип прив'язаності створюється більший комфорт в спільному прагненні до емоційної близькості. А це, в свою чергу, призводить до більш високих оцінок задоволеності стосунками [48].

-по-третє, люди з унікаючою прив'язаністю зазвичай уникають надто близьких стосунків [68], так як їхні очікування від партнера більш негативні, непередбачувані та суперечать їхній потребі в свободі й незалежності. Стосунки між двома партнерами з унікаючою прив'язаністю трапляються рідше, так як, хоча обоє і поважають автономію та не потребують бути інтимними та емоційно відкритими, перебування в таких парах підживлює схему недовіри та відстороненості, що не сприяє стабільності стосунків [88].

Також теорія прив'язаності чудово допомагає з розумінням міжособистісних особливостей романтичних відносин: поведінка в конфліктних ситуаціях [67, 68], при зміні задоволеності стосунками [30], у сексуальному задоволенні в романтичних стосунках [91]. Зв'язок теорії прив'язаності прослідковується і з індивідуальними особливостями партнерів, а саме: самооцінкою [92], довірою [23], вірність у стосунках [91], стратегію вирішення проблем [39], прояви нарцисизм [93], тощо.

1.2 Складові задовільняючих романтичних стосунків

Романтичні стосунки досліджуються в величезній кількості наукових досліджень та з огляду на те, що зростає кількість розлучень знайти відповіді на запитання, що є основою задоволеності стосунків стає однією з першочергових задач. В психодинамічних школах цими питаннями займались О. Кернберг, М. Кляйн, Е. Фром, в гуманістичних – А. Маслоу, Е. Берн, Р.

Ерскін, та в певній мірі всі вони спрямовані на одне й те саме – можливість бути собою, отримувати задоволення від життя та стосунків. Як зазначав Річард Ерскін «Бути людиною – це мати стосунки з іншими» [38].

В дослідженні, проведеному в Інституті інтегративної психотерапії потреб, було виявлено 8 потреб, які людина може втілити тільки в стосунках з іншими [37]. Дана модель ґрунтується: на теорії прив'язаності Боулбі, теорії об'єктних відносин Кляйн та Фейрбейрна, транзакційному аналізі Берна, селф-психології Кохута та розглядає прагнення до відносин як основний мотиватор людини.

Річард Ерскін виділив 8 потреб в стосунках [37]:

1. **Потреба в безпеці** - захист фізичної та емоційної вразливості;
2. **Потреба в значимості** – важливість, прийняття бажань, потреб, цілей, цінностей;
3. **Потреба бути прийнятим**. Потреба у значному іншому. – наявність надійного партнера поруч, який здатний захистити, розділити інтереси та цінності;
4. **Потреба у підтвердженні особистого досвіду** – коли інший вірить, розділяє події та переживання, схожі на власні;
5. **Потреба у самовизначенні, у своїй унікальності** – самоідентифікація, її прояв, повага до неї інших;
6. **Потреба впливати на інших** – коли власними діями, емоціями ми можемо щось змінити, щось привнести в спільне;
7. **Потреба в ініціативі іншого** – щоб важлива інша людина проявляла ініціативу першою час від часу;
8. **Потреба у прояві кохання** – проявляти почуття до іншого.

В нещодавньому дослідженні, яке базувалось на концепції Річарда Ерскіна, на основі запропонованих 269 пунктів були виділені 5 основних

компонентів, які пов'язані з основними потребами в стосунках, а саме: самовизначеність, підтримка та захист, вплив, спільний досвід та ініціатива іншого [94].

Якщо розглянути трохи детальніше роботи Хайнца Кохута [5], то знайдемо три основні Я-об'єктні потреби дітей: відзеркалення, ідеалізація та спільність для розвитку цілісного Я, що з часом переноситься й на потреби в дорослих романтичних стосунках. За міркуванням Кохута справжня природа особи (селф чи самість) потребує взаємодії з зовнішніми об'єктами. Шлях розвитку самості людини та розвитку об'єктних стосунків з оточуючими частково збігається й частково конкурує. Для дитини розвиток Самості можливий тільки в контакті з добрими зовнішніми об'єктами стосунків (я-об'єктами), які задовільняють базові потреби. Та в стосунках з іншими, в більшій чи меншій мірі, виникає фрустрація внутрішніх бажань, так як неможливо повністю передбачати потреби дитини в певний момент часу. І якщо ця фрустрація не надмірна, її може витримувати дитина, то в неї розвивається позитивне уявлення про себе й про я-об'єкти навколо, формується своя роль в цьому світі, цінуються свої досягнення коли вдалось отримати задоволення власних потреб у взаємодії з я-об'єктами. Якщо ж незадоволеність потреб Селф надто травматична, це не дає можливості сформуватись відчуттю власної важливості, що в майбутньому призводить до проблем з самооцінкою, надмірної чутливості в питаннях значимості в цьому світі. Ця теорія чудово розширила психоаналітичну теорію, особливо в контексті розуміння нарцисизму.

В мета-аналізі [55] проведеному в 2020 році, яке включало 43 діадичних набори даних з 29 лабораторій, були відмічені такі основні показники якості стосунків:

-з тих, що стосувались парної взаємодії: **відданість, оцінка партнером цінності стосунків, сексуальне задоволення, задоволеність партнера в стосунках, можливість приймати рішення в парі і впливати на партнера;**

-з тих, що стосувались індивідуальності: **задоволеність життям, негативні афекти, депресія, уникаюча прив'язаність.**

Та в результаті цього мета-аналізу роблять висновок, що незважаючи на те, як фактори ризику (депресія, ненадійна прив'язаність, негативні афекти) можуть призводити до труднощів в побудові задовільняючих романтичних стосунків, вирішальним є можливість людей будувати стосунки, де є **вдячність, сексуальне задоволення та відсутність конфлікту.** Якщо особи вважають партнера вірним, уважним та чуйним, то фактори ризику можуть мати невелике значення. Тобто основним є те, як сама людина сприймає, оцінює власні стосунки [55].

Тож, можемо сказати що задоволеність стосунками це **суб'єктивне поняття**, виходячи з визначення суб'єктності, як уявлення людини (мислячого суб'єкту) про навколишній світ, включаючи точки зору, почуття, переконання та бажання [14]. В філософії цей термін протиставляється **об'єктивності**, тобто ставленню до об'єкта (явища) та його характеристик, процесів, як до незалежної від волі та бажання людини. Стійкість об'єктивності залежить від кількості та точності розуміння різних параметрів об'єкта та/або процесів явища [14].

1.3 Теоретична модель задоволеності романтичними стосунками в контексті типу прив'язаності

Узагальнивши наші теоретичні дослідження ми сформували теоретичну модель (рис.1.2) подальшого дослідження. В ній індивідуальні відмінності партнерів та міжособистісні особливості, в поєднанні з типом

прив'язаності, який склався в дитинстві і розвивався впродовж життя, складають ту основу за якою й формується суб'єктивна оцінка, тобто міра задоволеності романтичними стосунками. Ці чинники накладаються на культурні та історичні складові, враховуються традиції соціуму, сімейних систем кожного з партнерів – як об'єктивних складових оцінки стосунків, а також мають бути враховані ситуативні складові, які могли вплинути чи продовжують впливати на стосунки, соціальне коло спілкування, яке також формує певний загальний фон.

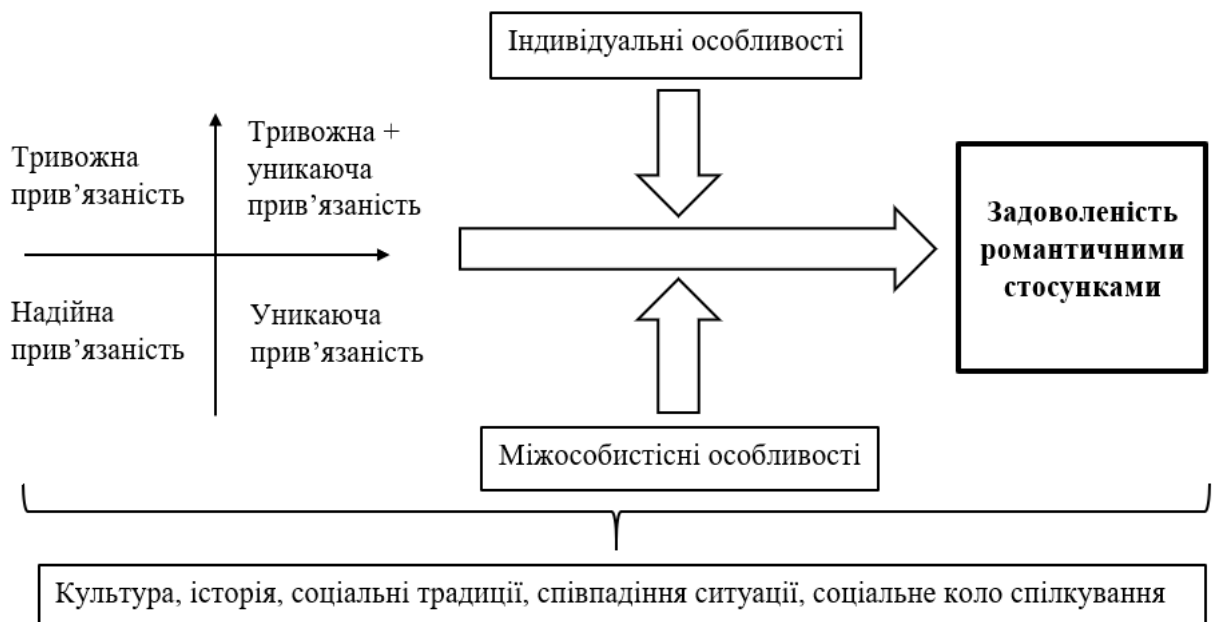

Рис. 1.2 Теоретична модель задоволеності романтичними стосунками

Висновок до розділу 1

В даному розділі були розглянуті теорії та дослідження, що стосуються питань прив'язаності, задоволеності стосунками, та взаємозв'язків між цими поняттями. Засновник теорії прив'язаності, Джон Боулбі, виділяв три типи прив'язаності: надійний та ненадійний (уникаючий та тривожний). На сьогоднішній день дослідники прийшли до висновків що є сенс виділяти не

типи, а розглядати прив'язаність як континуум в системі координат з вісями тривоги та уникнення. Тривожна прив'язаність відображає страх покинутості іншими, базується на негативній Я-концепції. Уникаюча прив'язаність проявляється як дискомфорт від близькості та залежності з іншими, та базується на негативному образі інших, які вважаються недоступними в момент їхньої потреби.

Відносно задоволеності романтичними стосунками варто відзначити роботи Річарда Еріксона, який сформував 8 основних потреб, які людина може задовільнити тільки в стосунках, а саме: потреба в безпеці; потреба в значимості; потреба бути прийнятим; потреба у підтвердженні особистого досвіду; потреба у самовизначенні, у своїй унікальності; потреба впливати на інших; потреба в ініціативі іншого; потреба у прояві кохання.

Та в стосунки вступають двоє, з своїми особливостями, вихованням, світосприйняттям та цінностями, з власним рівнем потреб та очікувань від партнера. Тож ці особливості ми розділили на дві великі категорії: індивідуальні особливості та міжособистісні особливості. До індивідуальних особливостей ввійшло те, що є характеристикою людини саме по собі, як вік, темперамент, самооцінка, гендерна ідентичність, тощо. До міжособистісних особливостей що може змінюватись в залежності від того з ким людина знаходиться в парі, як рівень отримання підтримки, сексуальне задоволення, сексуальне бажання, вдячність, тощо.

Необхідно відмітити такий глобальний критерій як культурні особливості, до яких ми відносили традиції, що сформувались в певній країні чи етнійній групі, релігійні вірування соціального оточення пари, традиційні погляди на розподіл ролей в романтичних стосунках, тощо.

РОЗДІЛ II ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЗАДОВОЛЕННЯ В РОМАНТИЧНИХ СТОСУНКАХ

2.1. Методологія проведення системного огляду.

Тематиці стосунків між людьми, зокрема романтичним стосункам приділено велику кількість досліджень. Несистематизованість та різнонаправленість цих досліджень, при їх великій кількості, особливо за останній час, спричинює труднощі при пошуку потрібної інформації, аналізу та узагальненні даних. Виникає потреба в структуруванні, систематизації досліджень. Для цього особливо підходять сучасні наукові методи як системний огляд та мета-аналіз, які дозволяють узагальнити результати великої кількості досліджень певної тематики, при цьому перевіряючи надійність результатів, виділяючи моменти, що не узгоджуються. За результатами системного огляду можна проводити просвітницькі програми, складати доказовий план психотерапії, розробляти рекомендації для соціальних проектів, тощо.

Тож, розуміючи особливості наукових досліджень по даній тематиці, ми обрали провести даний системний огляд, використовуючи стандарти PRISMA [69] та рекомендації Кокранівської спільноти [50].

Далі більш детально зупинимось на 7 основних етапах системного огляду

1.Формулювання запиту огляду

Першочергово нас цікавило як особи, з різними типами прив'язаності формують романтичні стосунки, наскільки вони відчують задоволення в парі, чи залежить тип прив'язаності від тривалості стосунків, а також

особистісна складова кожного з учасників, така як толерантність до невизначеності (в контексті настання глобальної невизначеної ситуації – як пандемія Ковід 19, а потім початок повномасштабної війни в Україні). Та на етапі огляду літератури ми провели ретельний пошук попередніх досліджень та зрозуміли, що таких досліджень вкрай мало і вони включають тільки часткові змінні з передбачених нами. Тож ми розширили наше дослідження та сформувавши мету системного огляду – порівняти задоволеність романтичними стосунками у осіб з різним типом прив'язаності.

2. Розробка критеріїв включення та виключення

Орієнтуючись на PICO - Participants, Interventions, Comparisons and Outcomes, аббревіатуру, яка узагальнює основні складові особливості вибірки, сформувавши такі **критерії включення**:

- наукові дослідження з січня 2017 року;
- учасники дослідження дорослі, особи старші 18 років, які перебувають в романтичних стосунках;
- дослідження, які вимірювали типи прив'язаності та задоволеності стосунками;
- дослідження, які містять порівняння задоволеності романтичними стосунками в контексті різних типів прив'язаності;
- результати мають мати наявність кількісного статистичного аналізу.

Критерії виключення:

- відсутність повної версії статті;
- акцент на інших аспектах в контексті стосунків (використання гаджетів, переживання складних захворювань, тощо).

3. Стратегія пошуку

Ми проводили системний пошук в електронних базах PubMed, Research Gate, APA PsycNet, Google Scholar англійською мовою. Спочатку провели попередній обмежений пошук досліджень в Google Scholar для визначення критеріїв пошуку. Ключові терміни стосувались романтичних стосунків та задавались через оператор «ЧИ». Враховуючи кожен критерій PICO визначили ключові терміни для пошуку, а саме «romantic relationship», «satisfaction with romantic relationships», «attachment style», «adults» та виставляли межі пошуку з січня 2017 р до квітня 2022 р.

4. Відбір досліджень

В результаті пошуку було отримано 277 статей. Після процесу рецензування залишились 23 статті, які відповідають критеріям нашого дослідження. Процедура відбору досліджень подана на рис.2.1

5. Витяг даних

За попередньо сформованою формою з відібраних статей вилучали дані про дослідження (автор, рік, назва), характеристика учасників дослідження (кількість учасників, стать, один чи обоє партнери з пари, вік, інші особливості якщо були вказані), дані про дизайн дослідження (крос-секційне чи лонгітюдне, тощо), опитувальники які були використані під час дослідження типу прив'язаності, задоволеності романтичними стосунками, а також додаткові аспекти, які досліджувались. Окремо графа з вказаними результатами дослідження (Додаток А).

Рис. 2.1 Процедура відбору досліджень

6. Оцінка якості досліджень

В даній роботі ми обрали якісний змістовий метод опрацювання даних, а не кількісний, оскільки дослідження сильно різнились за обсягом та складом вибірки, методиками дослідження обраних понять, тощо. Та мета

роботи стосується задоволеності стосунками, що є суб'єктивним поняттям, та може бути представлено через якісні методи дослідження. Адже якісні методи використовуються для виявлення мотивації в поведінці учасників досліджень, цінностей, уявлень, персональних очікувань, тощо.

Включені дослідження часто були обмежені певною національною спільнотою, мали доволі великі вибірки учасників та використовували валідні адаптовані опитувальники відповідно до регіону проведення. Всі включені статті пройшли оцінювання за допомогою якісного методологічного контрольного списку Національного інституту здоров'я та передового досвіду (National Institute for Health and Care Excellence NICE) й відповідали оцінці надійної чи задовільної якості.

7. Аналіз та інтерпретація результатів

В дослідження були включені переважно крос-секційні дослідження, та тільки 4 лонгітюдні. Деякі дослідження базувались на діадній моделі, інші обрали тільки персональне опитування одного учасника пари. Середній вік був різний, віковий діапазон в більшості випадків доволі широкий. Учасники були з різних країн світу, з різних культур. Також ми не обмежувались тільки гетерогенними парами, а включали все різноманіття сексуальних орієнтацій. Частина досліджень була проведена серед студентів. Частина авторів відзначали, що вибірки в середньому включали більш освічене населення ніж в середньому по популяції. В основному вибірки формувались на добровільній основі, через розміщені запрошення в мережі Інтернет, в різних громадських установах (психологічні центри, університет, тощо), в кількох дослідженнях використовували набір учасників по методу сніжної кулі, коли один з учасників запрошує наступних знайомих для участі в

дослідження. У всіх дослідженнях від учасників була отримана інформована згода, сам дизайн дослідження був погоджений етичною комісією.

В більшості досліджень використовували стандартизовані валідовані опитувальники, перекладені та адаптовані на необхідну мову. Для вимірювання типу прив'язаності найбільш поширеною шкалою була Experiences in Close Relationships scale (ECR), а для вимірювання задоволеності в стосунках Dyadic Adjustment Scale (DAS).

Інтерпретація результатів проведена в 3 Розділі.

2.2. Методологічні обмеження дослідження

При всій користі, що приносить даний системний огляд, розкриваючи важливі складові романтичних стосунків та аспектів, що ведуть до задоволеності стосунками, ця робота має й обмеження, а саме:

-так як пошук проводився лише англійською мовою, це обмежило включеність досліджень, які не були опубліковані англійською. Доступ до статей іншими мовами збільшив би широту дослідження та його соціально-культурне охоплення предмету вивчення;

-пошук проводився на найбільш популярних базах даних, також ми не могли включити в збір даних всі наявні бази даних, що також могло призвести до того, що ми пропустили низку цінних досліджень;

-деякі важливі дані складових романтичних стосунків, індивідуальні чи міжособистісні мали більш ретельні дослідження до 2017 року, а так як ми змушені були обмежити досліджуваний період, то важливі дослідження не потрапили в огляд чи були згадані опосередковано при аналізі даних;

-більшість досліджень, які включені в системний огляд мали крос-секційний дизайн дослідження, тож причинно-наслідкові пояснення серед змінних не можуть бути визначені;

-частина досліджень включали лише одного партнера з пари, що несе додаткову суб'єктивність отриманих даних;

-дослідження мали доволі великі вибірки, але не завжди кількості учасників було достатньо щоб узагальнити висновок на всю популяцію;

-учасники дослідження, за результатами опитування, мали вищий освітній статус ніж в середньому по популяції, що також накладає обмеження на узагальнення результатів на всю популяцію;

-дизайн досліджень (онлайн-анкети) та стратегія набору (інтернет ректуринг чи за принципом сніжної кулі) могли обмежити варіативність вибірки, порушивши узагальненість результатів;

-як додатково було доведено, в представлених дослідженнях, на задоволеність стосунків та тип прив'язаності, що сформувався, сильно впливає культурний фон, а так як дослідження концентрувались на певній культурній спільноті це також вносить обмеження в узагальнення результатів.

Та незважаючи на вище означені обмеження вважаємо користь від даної роботи є більш значущою, вона перевищує обмеження. А тематику дослідження вважаємо надзвичайно необхідну для подальшого вивчення.

Висновки до розділу 2

В даному розділі ми описали методи та процедуру проведення дослідження. Ми обрали якісний метод опрацювання даних, а не кількісний, оскільки дослідження сильно різнились за обсягом та складом вибірки, методиками дослідження обраних понять, тощо. Ми провели системний пошук в електронних базах PubMed, Research Gate, APA PsycNet, Google Scholar англійською мовою за такими ключовими словами «romantic relationship», «satisfaction with romantic relationships», «attachment style», «adults».

Ми відібрали 23 статті для подальшого аналізу. Всі включені статті пройшли оцінювання за допомогою якісного методологічного контрольного списку Національного інституту здоров'я, передового досвіду (National Institute for Health and Care Excellence NICE) та відповідали оцінці надійної чи задовільної якості.

В дослідження були включені переважно крос-секційні дослідження, та 4 лонгітюдні. Дизайн досліджень передбачав участь чи тільки одного учасника, чи пари, чи кожного з пари окремо. Учасники були з різних країн світу, з різних культур. Також ми не обмежувались тільки гетерогенними парами.

В більшості досліджень використовувались стандартизовані валідовані опитувальники, перекладені та адаптовані на необхідну мову. Для вимірювання типу прив'язаності найбільш поширеною шкалою була Experiences in Close Relationships scale (ECR), а для вимірювання задоволеності в стосунках Dyadic Adjustment Scale (DAS).

РОЗДІЛ III РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ ВІДБРАНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Аналіз отриманих даних

За результатами нашого пошуку ми отримали 23 статі, які відповідають визначеними нами критеріям.

Всі розглянуті дослідження вимірювали рівень задоволеності в романтичних стосунках, а також визначали тип прив'язаності осіб, які перебували в цих романтичних стосунках.

Більшість досліджень були крос-секційними [2, 4, 7, 20, 21, 28, 29, 32, 36, 44, 47, 51, 64, 73, 78, 80, 81, 84, 85, 88], 4 лонгітюдними [41, 59, 77, 78], деякі передбачали діадну модель дослідження [7, 20, 28, 29, 78, 80].

Дослідження включали гетерогенні вибірки [4, 7, 20, 28, 29, 32, 41, 44, 77, 78, 80, 81, 84], одностатеві пари [21, 47, 85], а також не мали обмежень щодо сексуальної орієнтації [2, 51, 64, 73].

Окрім типу прив'язаності та задоволеності романтичними стосунками (що включали всі дослідження), також досліджувались міжособистісні особливості романтичних відносин, такі як сексуальне задоволення [4, 21, 29, 64], сексуальне бажання [4, 64], довіра [80], відданість [80], стиль вирішення конфлікту [20, 44], соціальна підтримка [85], невірність [2], міжособистісне функціонування [7, 73], обговорення конфлікту [7], нестабільність відносин [28, 73], обмін сексуальними партнерами [78], сексуальна участь [78], прихильність [41, 78, 81], дитячий сексуальний аб'юз [59], чуйність [81], мотивація [41], вдячність [77].

А також індивідуальні особливості учасників стосунків, як реакція на гомосексуалізм [21, 49], внутрішня сексуальна стигма [85], самооцінка [84], гнучкість прийняття рішень [84], нарцисизм [2], оцінка типу прив'язаності батьків [51], розлад особистості [7], алекситимія [36], ідентичність [32],

самокритика [59], вік [36], дистрес [88], жіноча сексуальна функція [4], еректильна функція [4], самоефективність [41], сексуальна орієнтація [21], сексуальне функціонування [21].

Нижче розглянемо результати досліджень згруповані відповідно по категорій більш детально.

3.1.1. Індивідуальні особливості та їх вплив на задоволеність стосунками

Гендерна ідентичність

В одностатевих стосунках виникають свої особливості побудови романтичних стосунках, що пов'язані з більшою стигматизацією, більшою кількістю стресових факторів, потребою приховувати свою сексуальну орієнтацію в деяких випадках, тощо. Та незважаючи на це, загальна тенденція зберігається і унікаюча прив'язаність була пов'язана з нижчим рівнем задоволеності стосунками, а тривожна прив'язаність не була пов'язана з задоволеністю стосунками, що відповідає попереднім дослідженням в гетерогенних парах[68]. Та так як одностатеві стосунки стикаються з більшими викликами, то можна припустити, що вимоги до партнера більші, адже потрібно бути впевненим в партнері щоб протистояти стигмі. Тож при відчутті непевності в партнері, чи не готовності бути емоційно близьким в стосунках (унікаюча прив'язаність) невдоволення буде ще більш помітне та задоволеність стосунків буде низькою. Те, що в одностатевих стосунках більша відкритість з партнером свідчать дослідження [79, 82]. В дослідженні Guzmán-González M. et al. (2020) [47] не виявили модерації статі, тобто ефект спостерігався як у чоловіків, так і у жінок.

Результати дослідження Sommantico M. et al., (2020) [85] у лесбіянок та геїв серед італійців. вказують на те, що учасники-лесбіянки мали нижчий

рівень тривожного стилю прив'язаності та повідомляли про більш високий рівень задоволеності стосунками й нижчий рівень внутрішньої стигми, особливо в контексті сексуальності, емоційності стосунків.

Внутрішня стигматизація (при одностатевих стосунках)

Внутрішня стигматизація негативно корелювала із задоволеністю стосунками в дослідженні Sommantico M. et al., (2020) [85] у лесбійок та геїв серед італійців. Також результати показали, що при наявності підтримки від сім'ї, рівень інтерналізованої сексуальної стигми був нижчим. Це може бути пояснено культурними особливостями Італії, де важливе місце займає сім'я [85].

Самооцінка

В дослідженні Sisi Q. et al., (2021) [84] самооцінка опосередковувала зв'язок між ненадійною прив'язаністю та задоволеністю відносинами. Більше того, посередницький ефект самооцінки був модерований гнучкістю прийняття рішень так, що лише у жінок з високою гнучкістю прийняття рішень самооцінка була значущим посередником у відносинах між ненадійною прив'язаністю й задоволеністю відносин. Що підтверджується попереднім дослідженням, де особи з високою та низькою самооцінкою, як правило, прагнуть до різних цілей (цілі розвитку стосунків проти цілей самозахисту) [72].

Гнучкість коригування цілі

Гнучкість коригування цілей — це стратегія подолання, яка оптимізує баланс надходжень і втрат під час індивідуального розвитку [15]. Гнучкість коригування цілей відображає індивідуальні відмінності у схильності

пристосовувати особисті цілі та переваги до даних ситуаційних сил і обмежень. При цьому вона позитивно асоціюється із задоволеністю життям і благополуччям, а негативно — з депресією [15] (Brandtstadter & Rothermund, 2002).

Sisi Q. et al., (2021) [84] за результатами дослідження відмітила, що жінки з високою гнучкістю коригування цілей мали високий річний дохід і їхня задоволеність стосунками була відносно високою. Також при вищій гнучкості коригування цілей здатність справлятися з емоційними коливаннями, що відбуваються в стосунках шляхом переходу до більш перспективних цілей вища, ніж у осіб з низькою гнучкістю коригування цілей.

Нарцисизм

У дослідженні Altınok A, & Kılıç N. (2020) [2] вимірювали нарцисизм, де під нарцисизмом мали на увазі нормальний нарцисизм, який часто вимірюється за допомогою NPI або інших подібних показників. Особи з високими показниками нарцисизму не здатні налагоджувати зв'язок з іншими, зазвичай ставляться до людей як до об'єктів лише для задоволення своїх власних потреб. Більше того, нарциси, як правило, менш зацікавлені в теплих, близьких, дружніх і турботливих стосунках, і вони сприймають стосунки як арену для підтримки себе, не звертаючи уваги на своїх партнерів [2]. Нарцисизм асоціюється з ігровим стилем кохання, низькою прив'язаністю та невірністю [93].

Результати показали, що зв'язок між нарцисизмом і задоволеністю стосунками не прямий та пов'язаний з намірами щодо невірності.

Нарцисизм є предиктором намірів щодо невірності, і цей зв'язок модерується заклопотаністю, страхом і уникненням. Як свідчать результати, нарцисизм відіграє значну роль в інтимних стосунках молодих людей, а стилі

прив'язаності відіграють помірну роль в посередництві при впливі нарцисизму на романтичні стосунки[2].

Самозвеличення

За результатами дослідження Novak JR et al, (2018) [73] видно, що самозвеличення (коли людина оцінює себе вище, ніж те, як його або її сприймає партнер) негативно асоціюється із задоволеністю відносин і стабільністю. Зокрема, самозвеличена доступність і залучення були пов'язані з нижчою задоволеністю відносинами і більшою нестабільністю відносин прямо і опосередковано через менш позитивне спілкування з партнером. Чуйність, що самозвеличується, була пов'язана з нестабільністю стосунків як прямо, так і опосередковано (через менш позитивне спілкування з партнером), і опосередковано з нижчою задоволеністю стосунками.

Керролл, Борсук, і Янг (2006) [23] описують «іншецентризм» як ключовий компонент внутрішньоособистісної сфери, що впливає на якість шлюбу. Можливо, це поняття бачення і розуміння переживань значущого «іншого» і відповідь щедрістю та добротою – це те, чого не вистачає при самозвеличенні.

Рання робота з парами полягає в тому, щоб допомогти партнерам відмовитися від жорстко утримуваної точки зору на шлюб «моя точка зору правильна» і відкритися правді свого партнера. Така поведінка прив'язаності сприяє довірі та безпеці, які є природними будівельними блоками для стабільності й задоволення відносин.

Старість

В процесі дослідження El Frenn Y, et al., (2022) [36] було виявлено, що старість негативно пов'язана із задоволеністю пари. Ми не знайшли

попередніх досліджень, в яких би згадувалось про цей зв'язок між двома змінними. Можна припустити, що люди старшого віку стикаються з більшою кількістю стресових подій (наприклад, вихід на пенсію, зниження доходу тощо), які можуть вплинути на їхній життєвий стан і, отже, призвести до меншої задоволеності пари. Однак необхідні додаткові дослідження, щоб показати точну причину цього зв'язку.

3.1.2. Міжособистісні особливості та їх вплив на задоволеність стосунками

Соціальна підтримка

Досліджуючи взаємопідтримку в романтичних стосунках Feeneey BC et al., (2017) [46] виявили, що підтримка (як реляційний каталізатор) передбачала рішення шукати складну можливість в ризикованому рішенні при супроводі партнера. Крім того, рішення скористатися можливістю (в результаті отримання підтримки), передувало важливим довгостроковим результатам, які вказують на процвітання, включаючи зростання/навчання (евдемонічне благополуччя), щастя (гедонічне благополуччя), сприйняту самоефективність, почуття розумності/талановитості (психологічне благополуччя) та міцність суспільних стосунків (благополуччя у відносинах).

Результати свідчать про те, що стосунки відіграють важливу роль у сприянні/перешкоді пошуку можливостей та довгостроковому процвітанні. Оскільки конкретні рішення використовувати/відмовлятися від можливостей мають важливі наслідки для довгострокового процвітання особистості та стосунків. Тому доречно в майбутньому саме в цьому контексті продовжити дослідження з цієї тематики.

Також, в дослідженні Sommantico M. et al., (2020) [85] соціальна підтримка значимим чином корелювала з внутрішньою сексуальною

стигматизацією в одностатевих стосунках [85]. Це можна пояснити більшою вразливістю учасників одностатевих стосунків як більш дискримінованої групи населення, а при цьому підтримка від партнера надає впевненості.

Стиль вирішення конфліктів

За результатами дослідження González-Ortega E. et al., (2021) [44] було відмічено, що стилі відсторонення та ведення конфлікту більше корелювали з уникаючою й тривожною прив'язаністю відповідно. Загалом, партнери з більш вираженими тривожним й уникаючим типом прив'язаності повідомили такі способи вирішення конфліктів, що відповідали більш дисфункціональним стилям вирішення конфліктів і менше задоволення від стосунків.

Ймовірно, можна передбачити два різних механізми, які можуть пояснити зв'язок, між типом прив'язаності і функціонуванням романтичних стосунків: навички стосунків (наприклад, здатність партнерів регулювати свої емоції чи ефективно вирішувати конфлікти) і вибір партнера (наприклад, тенденція до партнерства з надійною прив'язаністю осіб, які мають ненадійну прив'язаність).

В багатьох дослідженнях [18, 19, 42] згадується, що тривожна та уникаюча прив'язаність позитивно пов'язана з дефіцитом навичок управління конфліктами й негативно пов'язані з позитивними стратегіями вирішення проблем. Окрім цього, при конструктивному вирішенні конфліктів учасники повідомляли про більше задоволення стосунками, ніж учасники, які використовували стратегії ініціації конфлікту чи уникнення вирішення конфлікту.

За результатами цього дослідження також прослідковувалось, що жінки, як стратегію вирішення конфлікту частіше використовують участь в конфлікті та відсторонення від конфлікту, в порівнянні з чоловіками, які

частіше використовують компроміс. Позитивне вирішення проблем було найменш відповідне унікаючій прив'язаності, а особи з тривожною прив'язаністю демонструють менше дефіцитів в сприянні задовільному вирішенню проблем [42]. Що може бути пов'язаним з більшою зацікавленістю підтримувати близькість та турботу від свого партнера особою з тривожним типом прив'язаності.

В роботі Bretaña I et al.,(2022) [20] досліджували модель конфлікту відсторонення-агресія. Основним результатом був позитивний зв'язок між виходом з конфлікту особи та стратегією ініціативи конфлікту від партнера. Цей результат досліджували й інші автори, тільки на індивідуальному рівні [10, 19]. Така стратегія поведінки в конфлікті мала негативний вплив цієї моделі на задоволення як власних, так і партнерських відносин.

Також отримали результати свідчать, що стратегія відсторонення має посередницький ефект між виміром унікаючої прив'язаності та задоволеністю відносинами. При цьому унікаюча прив'язаність більш тісно пов'язана зі стратегією відсторонення, ніж зі стратегією вимоги/агресії. Крім того, унікаюча прив'язаність була негативно пов'язана із задоволеністю відносинами. Стратегія відсторонення була посередницькою між уникненням особи й задоволеністю особи відносинами, але вона не була посередницькою для задоволення відносин партнером даної особи [20].

Упереджене сприйняття партнера

Порівнянням уявлення однієї людини про думки/поведінку свого партнера до фактичних думок/поведінки партнера займались в дослідженні Rodriguez LM et al.,(2019) [81], що дозволило розглянути песимістичні і оптимістичні упередження з самооцінкою партнера використовуючи як еталон для оцінки записані думки партнера. Ці результати постійно показували, що

особи, які демонструють унікаючий тип поведінки, демонстрували песимістичні упередження щодо сприйняття своєї задоволеності, відданості і чуйності партнером; при тому що унікаючі особи сприймали своїх партнерів ще менше задоволеними, ніж повідомили їхні партнери. Результати також послідовно показували, що у осіб, партнер яких був більш унікаючим, спостерігались більш оптимістичні упередження щодо сприйняття задоволеності, прихильності та чуйності партнера.

Результати, пов'язані з тривожною прив'язаністю особи та партнера були подібними, але не такими послідовними, як ті, що виникали у осіб з унікаючою прив'язаністю. При перевірці результатів більш тривожні особи сприймають думки та поведінку свого партнера більш негативно, ніж менш тривожні особи, якщо порівнювати з реальними звітами партнерів [81].

Ці результати розкривають важливу інформацію про те, як прив'язаність формує міжіндивідуальні сприйняття. Справді, читабельність партнера є важливим фактором, який визначає ступінь розуміння будь-якої особи, її думок та почуттів [53]. Оптимістичні упередження можуть бути більш адаптивними, коли проблеми є незначні або швидкоплинні, але можуть зашкодити стосункам, коли вони маскують критичні проблеми, які потребують вирішення.

Сексуальне задоволення

В дослідженні Conradi HJ et al., (2017) [29] прийшли до висновків, що як чоловіки так і жінки з унікаючою прив'язаністю мали негативну кореляцію з задоволенням відносинами і сексуальним задоволенням. Проте, якщо унікаюча прив'язаність до партнера вплинула на задоволеність стосунками для жінок, то це не вплинуло на задоволеність відносинами для чоловіків.

У жінок уникаюча прив'язаність чоловіків було негативно пов'язаною із стосунками та сексуальним задоволенням, тоді як у чоловіків уникаюча прив'язаність жінок було негативно пов'язана із сексуальним задоволенням, але не із задоволеністю стосунками. Незадоволеність (не)сексуальними стосунками свідчить про незадоволені потреби. Оскільки чоловіки і жінки не отримують того, чого хочуть, вони уникають близькості, і це може ще більше погіршити задоволення.

Що стосується тривожної прив'язаності, то в обох статтях не було виявлено (негативного) впливу на задоволеність партнера (що можна зрозуміти, оскільки тривожні партнери, як правило, догоджають іншим).

В роботі Mark KP et al.,(2018) [64] визначили, що у той час як уникаюча і тривожна прив'язаності мали негативну значиму кореляцію з якістю стосунків та сексуальним задоволенням, було виявлено, що уникаюча прив'язаність пояснює більше відхилень у зниженому рівні задоволеності. Зокрема, уникаюча прив'язаність передбачала 23,2% дисперсії в задоволеності стосунками і 15,4% сексуального задоволення, тоді як тривожна прив'язаність становила лише 5,7% і 2,7% дисперсії в цих областях відповідно.

Також особи з уникаючим типом прив'язаності більш схильні до автономії, що, коли справа доходить до сексу, може свідчити про те, що вони більше покладаються на себе для отримання сексуального задоволення – можливо, через використання порнографії та/або мастурбацію, а не через спілкування зі своїм партнером. Навпаки, люди, які відчують тривогу, повідомляли про більш високий рівень бажання. Це може бути пов'язано з тим, що тривожні люди надмірно залежать від своїх партнерів, потребують бути поруч із ними та сприймають своїх партнерів у дуже сприятливому світлі, що згодом призводить до більшого бажання бути з ними сексуально [64].

Що стосується моделей сексуального задоволення в сексуально різномірній вибірці в дослідженні Calvillo C et al., (2020) [21], то було виявлено, що кілька змінних безпосередньо пов'язані із сексуальним задоволенням. Для чоловіків і жінок цими змінними були сексуальне функціонування і задоволеність стосунками.

В обох моделях було виявлено, що задоволеність стосунками має не тільки найвищу вагу в поясненні сексуального задоволення ($\beta = 0,61$ у чоловіків і $\beta = 0,53$ у жінок), але й роль посередника між іншими змінними та сексуальним задоволенням. Задоволеність стосунками у чоловіків була більш пов'язана з інтерналізованою гомофобією, уникненням, діадичним пристосуванням; у випадку жінок, задоволеність стосунками була пов'язана з діадичним пристосуванням і балансом сексуального бажання. У чоловіків тривога діє опосередковано через інтерналізовану гомофобію та задоволеність стосунками [21].

Загалом, сексуальне задоволення регулюється як особистими, так і міжособистісними факторами, причому аспекти відносин мають найбільшу вагу.

Сексуальне бажання

В дослідженні сексуального бажання Attaky A et al., (2022) [4] прийшли до висновків, що більш високий рівень сексуального потягу був пов'язаний з кращою сексуальною функцією та більшим сексуальним і стосунковим задоволенням як у партнерів-чоловіків, так і у жінок. Крім того, уникаюча прив'язаність асоціювалась з нижчим сексуальним бажанням, тоді як тривожна прив'язаність асоціювалась з більш високим бажанням. Зосереджуючись на розбіжностях у сексуальному бажанні, було виявлено, що в цілому чоловіки та жінки повідомили про кращу сексуальну функцію, більше

сексуального задоволення та більше задоволення від відносин, коли вони збігалися на вищих рівнях (порівняно з нижчими рівнями) сексуального бажання. У разі невідповідності між партнерами жінки повідомляли про вищу сексуальну задоволеність, коли рівень сексуального бажання партнера був вище, ніж їхнє власне бажання.

Як і очікувалося, орієнтація на прихильність пом'якшувала зв'язки між ступенем і напрямком розбіжностей статевого бажання та змінними результатами. Уникаюча прив'язаність у чоловіків зменшила зв'язок між розбіжністю статевого бажання та статевої функції як чоловіків, так і жінок. Тривожна прив'язаність у чоловіків, навпаки, зменшувала лише зв'язок із жіночою сексуальною функцією, вказуючи на те, що жінки з високотривожними партнерами повідомляли про кращу сексуальну функцію, коли рівень бажання їхнього партнера був вищим, ніж їхнє власне бажання. Крім того, рівень жіночої прив'язаності пом'якшував зв'язок між розбіжністю статевого бажання та результатами задоволеності, тривожна прив'язаність пом'якшувала зв'язок із сексуальним задоволенням, а уникаюча прив'язаність пом'якшувало зв'язок із задоволенням у стосунках [4].

Тож, можемо стверджувати, що сексуальне бажання є проблемою пари, а не індивідуальною проблемою [62, 89].

Зміна сексуального партнера

Raposo S et al. (2020) [78] визначив, що люди з вищими показниками уникаючої прив'язаності були менш сексуально вірними та більш орієнтованими на зміну партнера, а їхнє посилене схвалення зміни сексуального партнера передбачало зниження задоволеності стосунками з часом. Результати спостерігались як для чоловіків, так і для жінок.

В попередніх дослідженнях принцип наслідування сексуальним суспільним нормам (наприклад, бути мотивованим до задоволення сексуальних потреб партнера) переважав в романтичних парах (наприклад, підвищений сексуальний потяг, стосунки задоволення та відданість) [70, 71]. На відміну від цього, в даному дослідженні, люди з унікаючою прив'язаністю виступали за зміну партнера. Приймаючи до уваги, що для унікаючої прив'язаності характерно прагнення до автономії та переживання через можливу надто тісну близькість, можна припустити бажання контролювати сексуальні переживання, щоб не допустити надмірної близькості. А також схвалення зміни сексуальних партнерів є один з способів встановлення дистанції та уникнення прив'язаності.

Зміна сексуального партнера також виступає модеруючим чином між нарцисизмом та задоволеністю стосунками, тобто ця складова є однією з тих, які впливають на задоволеність стосунками при нарцисизмі[2].

Вдячність

Відчуття вдячності від романтичного партнера більше, ніж зазвичай, було пов'язано зі зниженням тривожної прив'язаності в довготривалій перспективі, виявили в дослідженні Park Y et al.,(2019) [77]. Ці результати не залежали від коливань глобального задоволення стосунками (впродовж 7 років поки тривало дослідження), що свідчить про унікальну силу вдячності. Автори висувують гіпотезу, що міжособистісне середовище в дорослому віці справді може трансформувати тривожну прив'язаність людини. Та досліджень, що вивчають зміну прив'язаності в дорослому віці небагато [26].

Дійсно, навіть експериментально, в дослідженнях що проводились раніше, було виявлено, що підтримка безпеки покращує настрій людей і допомагає їм регулювати свої емоції [68]. Як важливий компонент у зміні

ставлення людей до безпеки, зменшення тривожної прив'язаності, може сприяти кращому психологічному самопочуттю людини [1]. Хоча автори зосередилися на сприйнятті вдячності від партнера, дослідження показало що люди могли точно відстежувати вдячність свого партнера (незалежно від рівня тривожної прив'язаності) [76]. Загалом, були переконливі докази того, яку користь може принести вдячність партнера, а саме пом'якшення тривожної прив'язаності.

3.1.3. Культуральні особливості та їх вплив на задоволеність стосунками

Передача задоволеності шлюбом між поколіннями у зв'язку з романтичною прив'язаністю до пари та сприйняттям батьківської прив'язаності в контексті культурних та гендерних відмінностей між тайванськими та тайськими одруженими гетеросексуальними парами, стало ключовим в дослідженні Huang CY et al.,(2020) [51].

Відчутна батьківська унікаюча прив'язаність асоціювалася з тривогою та романтичною унікаючою прив'язаністю в тайванських, а також у тайських парах; і усвідомлена батьківська тривожна прив'язаність була пов'язана з романтичною тривожною прив'язаністю як у тайванських, так і в тайських парах. Однак уявлення батьківської тривожної прив'язаності корелювалося лише з романтичною унікаючою прив'язаністю у тайських учасників, а не у тайванських учасників [51].

Результати показали, що тривожна прив'язаність була негативно пов'язана із задоволеністю шлюбом у тайванських пар; у тайських пар ні тривожна прив'язаність, ні унікаюча не були пов'язані із задоволенням від шлюбу. Чоловіки повідомляли про більшу тривожну прив'язаність, ніж їхні дружини на Тайвані, але цього не спостерігалось у тайських пар. Тайванські

дружини повідомили про вищі оцінки щодо батьківської уникаючої прив'язаності, ніж їхні чоловіки; тоді як у тайських пар спостерігалася зворотна тенденція. Ці висновки підкреслюють необхідність розгляду аспектів прив'язаності між поколіннями в культурних контекстах, і вони мають важливе значення для практиків, які працюють з парами азіатського культурного походження.

Висновки для тайванських пар також відповідали дослідженню [87], яке не виявило зв'язку між якістю батьківської та дорослої прив'язаності в китайській вибірці. Хоча усвідомлена батьківська прив'язаність може вплинути на модель міжособистісної взаємодії в романтичних стосунках, інші фактори, такі як досвід сімейних і позасімейних стосунків, які ближче до часу вимірювання, можуть мати сильніший вплив на те, як люди оцінюють свою романтичну прив'язаність.

Відсутність зв'язку між уникаючою прив'язаністю та задоволеністю шлюбом частково можна пояснити культурними віруваннями про шлюб та ідеальні інтимні стосунки в азіатських культурах. Наприклад, при вимірюванні уникаючої прив'язаності представлення ідеї проблемності відкритого спілкування про проблеми та занепокоєння з романтичним партнером, є доречним і конструктивним для інтимних стосунків в індивідуалістичних культурах. Проте тайландці та тайванці можуть розглядати таку поведінку не як конструктивну, а натомість як загрозу їхньому шлюбу, оскільки, як вважають, самовираження в колективістських культурах порушує їх міжособистісну гармонію [57, 90].

Сучасні тайванські жінки, як правило фінансово незалежні, віддають перевагу рівноправності в романтичних стосунках і відчують себе менш залежними, щоб залишити нещасливий шлюб. При цьому більшість тайванських чоловіків все ще воліють зберігати традиційний розподіл ролей,

де домінують чоловіки; тому вони можуть відчувати тривогу, щоб їх не звинуватили в поганому виконванні своєї ролі в шлюбі. Тайванські пари, як і їхні китайські однолітки, рідше мали відкрите спілкування зі своїм романтичним партнером, що призводить до низької задоволеності стосунками (як вони повідомляють) [90].

Результати висвітлюють унікальну та важливу роль, яку відіграють культурні контексти, сприяючи нашому розумінню сприйняття як власної, так і батьківської прив'язаності в подружніх стосунках.

В іншому дослідженні, вивчаючи **різницю в сексуальному бажанні** Attaky A et al., (2022) [4] **в доволі консервативній країні, як Саудівська Аравія** виявлено, що в разі невідповідності між партнерами жінки були сексуально задоволені, коли рівень сексуального бажання їх партнера був вищим за їхній [4]. Це відповідає попереднім висновкам, які показують, що пари повідомляють про менше задоволення, коли чоловіки є партнером із низьким бажанням [54]. Скоріш за все, сексуальні норми та гендерно-рольові очікування, які приписують чоловікам проявляти сексуальну ініціативу, а жінкам залишатися пасивними, можуть викликати у жінок відчуття меншої стурбованості, коли модель діадного бажання відповідає стереотипам і культурним очікуванням [3]. Це може бути особливо вірно для жінок Саудівської Аравії, яких вчать підкорятися бажанням свого чоловіка і гальмувати власні потреби та (сексуальні) прояви.

3.1.4. Психологічні проблеми та їх вплив на задоволеність стосунками

Романтичні стосунки у осіб з **розладами особистості** вивчались Veeneu JE et al, (2019) [7]. При аналізі було відмічено, що члени діади не були схожими з точки зору тяжкості РО(розладу особистості), але свідчили про невеликий

ступінь подібності за конкретними типами прив'язаності й були помітно схожими щодо ненадійної прив'язаності та міжособистісних проблем. Тяжкість РО також зменшувала ступінь, при якій тривожна прив'язаність однієї людини була пов'язана з унікаючою прив'язаністю партнера. Тривожна прив'язаність особи та відсторонення її партнера пояснюють певний зв'язок між тяжкістю РО й задоволеністю відносин. Було помічено, що більший ступінь тяжкості РО був пов'язаний з більшою тривожною прив'язаністю чи унікаючою прив'язаністю для особи та більш високою тривожною прив'язаністю для її партнера [7].

Зосередившись на прив'язаності можна допомогти покращити функціонування стосунків, сприяючи прив'язаності, що приносить більше задоволення і виявляти потенційних партнерів, чия прив'язаність сумісна, а не конфліктна.

За результатами дослідження El Frenn Y, et al., (2022) [36] перебування в шлюбі та більш надійний тип прив'язаності значною мірою пов'язувалось з більшою задоволеністю пари, тоді як старший вік, вищі прояви **алекситимії й депресії** були суттєво пов'язані з меншою задоволеністю пари.

Подібно до попереднього дослідження [52], результати показали, що алекситимія негативно пов'язана із задоволеністю пари. Здатність встановлювати і підтримувати романтичні стосунки потребує ідентифікації емоцій та їх вираження, а також розуміння почуттів інших. Тому алекситимія має позитивний зв'язок із труднощами в спілкуванні та зв'язках з іншими [36]. Ця складність у розпізнаванні емоцій виникає через відсутність чіткого прояву почуттів і поступливості між парою, оскільки це ініціює гнів і тривогу, що максимізує конфлікти в парі.

Крім того, **депресія** була негативно пов'язана із задоволеністю пари [36]. Люди з депресією більш схильні до негативних думок, тому у стосунках

вони, ймовірно, вважають себе відкинутими та не важливими в очах свого партнера.

Вивчаючи вплив **дитячої сексуальної травми** на очікуване задоволення від романтичних стосунків Lassri D et al.,(2018) [59] були виявлено, що самокритика опосередковувала зв'язок між сексуальною травмою в дитинстві та задоволенням від романтичних стосунків з часом. Крім того, було продемонстровано травмуючий ефект задоволення від романтичних стосунків через уникаючу прив'язаність. Результати свідчать про те, що сексуальна травма в дитинстві може призвести до підвищеного рівня самокритики, яка, у свою чергу, може бути пов'язана зі зниженням задоволеності в романтичних стосунках.

Імовірно, намагаючись знайти причину та контроль без необхідності визнавати недоліки кривдника, дитина може спрямувати почуття сорому, звинувачення та критики всередину через більш керований механізм самозвинувачення [43], або як захисний механізм «повернення проти себе» [65]. Це може бути особливо актуальним для дітей, які зазнали сексуального насильства з боку відомих і нібито надійних зловмисників, де ідентифікувати дитячу сексуальну травму дуже важко — не тільки з боку влади, але й з боку самих жертв [86]. Вважаючи фактично неможливим відрізнити таке насильство від опіки, ці діти не можуть ідентифікувати «агресора». Імовірно, суб'єктивне відчуття контролю, яке приносить самокритика, емоційно переважає, ніж нестерпні почуття, що виникають у результаті дитячої сексуальної травми [43].

Важливо, що результати показують, що дитяча сексуальна травма має специфічний прямий вплив на появу самокритики, але не на уникаючу прив'язаність. Як самокритика, так і уникаюча прив'язаність стосуються того, наскільки люди уникають близькості з іншими [62]. Результати дослідження

свідчать про те, що дитяча сексуальна травма має прямий вплив на більш глобальну, широку когнітивно-афективну я-схему (тобто самокритику), але не на специфічне для відносин вираження цієї схеми в тісних стосунках (тобто унікаючу прив'язаність) [62].

Факт, що дитяча сексуальна травма є травмою відносин, означає, що може бути важко підтримувати задовільні романтичні стосунки без належного психологічного втручання.

3.1.5. Узагальнені висновки по задоволеності романтичними стосунками в контексті типу прив'язаності

В дослідженні Rodriguez LM et al. (2021) [80] концентрувались на трьох складових стосунків: довіра, відданість та задоволеність стосунками. При унікаючій прив'язаності учасники мали нижчу довіру, відданість та задоволеність стосунками, в порівнянні з учасниками з тривожною прив'язаністю.

Загальна тенденція в результатах і вибірках для учасників з тривожною прив'язаністю показала, що зв'язки між власною тривогою та оцінками стосунків були або більш позитивними з більш тривожним партнером, або більш негативними з менш тривожним партнером. Ймовірно, що тривожність партнера може забезпечити додаткове відчуття задоволеності стосунками між тими, хто сам більш тривожний. Подібні висновки були відмічені Хадденом та його колегами [48].

Особи з тривожною прив'язаністю, партнери яких мають унікаючу прив'язаність, відчувають більше дискомфорту та невизначеності, що й призводить до меншого рівня довіри та задоволеністю стосунками (в порівнянні з тим, коли партнер також має тривожну прив'язаність), що

підтверджується іншими дослідженнями [68]. Поєднання в парі тривожного та унікаючого типу прив'язаності ймовірно одне з найбільш дискомфортних.

Для пари, де обоє партнерів є унікаючими не можна сказати, що рівень задоволеності найнижчий. Маючи на увазі загальне ухиляння від обговорення майбутньої діяльності, планів і мрій, що вказують на спільність та є типовим для людей, які уникають прив'язаності, може посилюватися, коли один із партнерів активізує уникнення через зовнішні обставини чи події всередині пари. Також варто мати на увазі, що люди з унікаючою прив'язаністю можуть очікувати, що близькі люди будуть ненадійними і не реагуватимуть на їхні потреби.

Вплив тривожної прив'язаності особи на нижчу оцінку стосунків був слабкішим, коли партнер був більш тривожним, і сильнішим, коли партнер був більш унікаючим. Більше того, вплив унікаючої прив'язаності особи на зниження довіри та задоволеності був сильнішим, коли партнер був більш тривожним. Та власне уникання було більш негативно пов'язане з прив'язаністю в присутності партнера, який більше уникає. Це ймовірно пов'язано з тим, що люди з тривожною прив'язаністю більш схильні шукати прояви відсторонення та наміри їх покинути в своїх партнерах та мають сильну схильність до сигналів пов'язаних з загрозою, що партнер більше про них не піклується [68]. Що до партнерів з унікаючим типом прив'язаності, то маючи переконання, що на інших не можна покладатись в моменти стресу чи потреби в допомозі та підтримці вони відсторонюються [68], що не йде на користь стосункам та в кінцевому результаті оцінюється особою з унікаючою прив'язаністю як не надто висока задоволеність стосунками.

Подібність прив'язаності передбачала стабільність відносин і непостійну задоволеність відносинами в дослідженні Conradi HJ et al, (2021) [28]. Ймовірно, взаємне розуміння звинувачень або відсторонення партнера не

дуже допомагає відчувати себе більш задоволеним функціонуванням відносин, але може допомогти прийняти особливості ненадійної прив'язаності. Партнери, які схожі один на одного, можуть ділитися подібним досвідом формування та краще розуміти один одного, що може сприяти прийняттю.

Попередній досвід особистості, включаючи стосунки з батьками та розроблену модель міжособистісних стосунків, що виявляються у стилі прив'язаності, а також спосіб побудови власної ідентичності визначають здатність особистості переживати інтимність у стосунках, що було досліджено Czyżowska D et al.,(2019) [32].

Гендерні відмінності (більша частка жінок з тривожною прив'язаністю та більша частка чоловіків із унікаючою прив'язаністю) в дослідженні Vaillancourt-Morel MP et al. (2022) [88] повторюють попередні метааналітичні результати [33]. Гендерні відмінності відповідають стереотипним гендерним ролям, у яких жіночність пов'язана з потребою у схваленні та поведінці в пошуку близькості, тоді як маскулінність пов'язана із самовпевненістю та стратегіями парубання з низькими зобов'язаннями [27, 33]. Однак ці гендерні відмінності були незначущими в клінічній вибірці. Особи, які шукають терапію, зазвичай мають більш високий рівень тривожної прив'язаності та нижчий рівень унікаючої прив'язаності [38], що може заплутати гендерну різницю, що спостерігається в загальній популяції.

3.1.6. Результати

Результати системного огляду можемо привести в таблицях, для наглядності (Таблиця 3.1, Таблиця 3.2, Таблиця 3.3, Таблиця 3.4, Таблиця 3.5)

Таблиця 3.1.

**Індивідуальні особливості та їх вплив на задоволеність
романтичними стосунками**

Індивідуальні особливості	
Самооцінка	Самооцінка мала сильний зв'язок з ненадійною прив'язаністю та задоволеністю стосунками [84]. А особи з високою та низькою самооцінкою, як правило, прагнули до різних цілей (цілі розвитку стосунків проти цілей самозахисті відповідно) [72].
Гнучкість коригування цілі	Гнучкість коригування цілі позитивно пов'язана з задоволеністю життям та благополуччям, а негативно з депресією. При вищій гнучкості коригування цілей задоволеність стосунками відносно висока [84].
Гендерна ідентичність	Як і у гетерогенних парах унікаюча прив'язаність була пов'язана з нижчим рівнем задоволеності стосунками. Тривожна прив'язаність не була пов'язана з задоволеністю. Та в одностатевих стосунках виникає більше труднощів в побудові стосунків, більше стресових факторів та можливої стигматизації, що вимагає впевненості в партнері щоб протистояти стигмі. При відчутті невпевненості в партнері чи емоційній відчуженості (унікаюча прив'язаність) особливо підсилюється незадоволеність, незалежно від статі [47]. Та в іншому дослідженні відмічали що пари лезбіянок мали нижчу тривожну прив'язаність та більш високу задоволеність стосунками ніж пари геїв [85].
Внутрішня стигматизація в одностатевих стосунках	Чим вищою була внутрішня стигматизація, тим нижчим було задоволення стосунками серед лезбіянок та геїв. Та при наявності підтримки в сім'ї внутрішня стигматизація була нижчою [85]
Нарцисизм	Нарцисизм асоціюється з ігровим стилем кохання, низькою прив'язаністю та невірністю [93]. Зв'язок між

	нарцисизмом і задоволеністю стосунками не прямий та пов'язаний з намірами щодо невірності.
Самозвеличення	Самозвеличення негативно асоціюється із задоволеністю відносин і стабільністю [73].
Старість	Старість негативно пов'язана з задоволеністю пари [36].

Таблиця 3.2.

Міжособистісні особливості та їх вплив на задоволеність романтичними стосунками

Міжособистісні особливості	
Соціальна підтримка	Підтримка передбачала рішення шукати складну можливість в ризикованому рішенні при супроводі партнера[46]. Що має важливу роль у сприянні/перешкоді пошуку можливостей та довгострокового процвітання. Також соціальна підтримка зменшувала роль внутрішньої стигматизації в одностатевих стосунках, що позитивно впливало на задоволеність стосунками.
Стиль вирішення конфлікту	Стилі відсторонення та ведення конфлікту більше корелювали з унікаючою та тривожною прив'язаністю відповідно [44]. Партнери з більш вираженими тривожним та унікаючим типом прив'язаності повідомили про більше дисфункціональних стилів вирішення конфліктів і менше задоволення від стосунків [20,44].
Упереджене сприйняття партнера	Особи, які унікають, демонстрували песимістичні упередження щодо сприйняття своєї задоволеність, відданість і чуйності партнером; при тому що унікаючі особи сприймали своїх партнерів ще менше задоволеними, ніж повідомили їхні партнери. Більш тривожні особи сприймають думки та поведінку свого партнера більш негативно, ніж менш тривожні особи, якщо порівнювати з реальними звітами партнерів [81].
Сексуальне задоволення	Унікаюча прив'язаність передбачала 23,2% дисперсії в задоволеності стосунками і 15,4% сексуального задоволення,

	<p>тоді як тривожна прив'язаність становила лише 5,7% і 2,7% дисперсії в цих областях відповідно [64]. Проте, якщо уникаюча прив'язаність до партнера вплинула на задоволеність стосунками для жінок, то це не вплинуло на задоволеність відносинами для чоловіків [29]. Що стосується тривожної прив'язаності, то в обох статтях не було виявлено (негативного) ефекту на задоволеність партнера (що можна зрозуміти, оскільки тривожні партнери, як правило, догоджають іншим) [29].</p>
Сексуальне бажання	<p>Більш високий рівень сексуального потягу був пов'язаний з кращою сексуальною функцією та більшим сексуальним і стосунковим задоволенням як у партнерів-чоловіків, так і у жінок [4]. Уникаюча прив'язаність асоціювалася з нижчим сексуальним бажанням, тоді як тривожна прив'язаність асоціювалася з більш високим бажанням.</p>
Зміна сексуального партнера	<p>Люди з вищими показниками уникаючої прив'язаності були менш сексуально вірними та більш орієнтованими на зміну партнера [78].</p>
Вдячність	<p>Відчуття вдячності від романтичного партнера вище, ніж зазвичай, було пов'язано зі зниженням тривожної прив'язаності в довготривалій перспективі [77]. Дослідження показало що люди могли точно відстежувати вдячність свого партнера (незалежно від рівня тривожної прив'язаності) [76].</p>

Таблиця 3.3.

Культуральні особливості та їх вплив на задоволеність романтичними стосунками

Культуральні особливості	
Передача задоволеності шлюбом між поколіннями	<p>Відчутна батьківська уникаюча прив'язаність асоціювалася з тривогою та романтичною уникаючою прив'язаністю в тайванських, а також у тайських парах; і усвідомлена батьківська тривожна прив'язаність була пов'язана з романтичною тривожною прив'язаністю як у тайванських, так і в тайських парах. Однак уявлення батьківської</p>

	<p>тривожної прив'язаності корелювалося лише з романтичною унікаючою прив'язаністю у тайських учасників, а не у тайванських учасників [51].</p> <p>Результати показали, що тривожна прив'язаність була негативно пов'язана із задоволеністю шлюбом у тайванських пар; у тайських пар ні тривожна прив'язаність, ні унікаюча не були пов'язані із задоволенням від шлюбу. Чоловіки повідомляли про більшу тривожну прив'язаність, ніж їхні дружини на Тайвані, але цього не спостерігалось у тайських пар [51].</p> <p>Висновки для тайванських пар також відповідали дослідженню [87], яке не виявило зв'язку між якістю батьківської та дорослої прив'язаності в китайській вибірці.</p>
Різниця в сексуальному бажанні (Саудівська Аравія)	<p>В разі невідповідності між партнерами жінки були сексуально задоволені, коли рівень сексуального бажання їх партнера був вищим за їхній [4]. Скоріш за все, сексуальні норми та гендерно-рольові очікування, які приписують чоловікам проявляти сексуальну ініціативу, а жінкам залишатися пасивними, можуть викликати у жінок відчуття меншої стурбованості, коли модель діадного бажання відповідає стереотипам і культурним очікуванням [3].</p>

Таблиця 3.4.

Психологічні проблеми та їх вплив на задоволеність романтичними стосунками

Психологічні проблеми	
Розлади особистості	Більший ступінь тяжкості розладу особистості був пов'язаний з більшою тривожною прив'язаністю чи унікаючою прив'язаністю для особи та більш високою тривожною прив'язаністю для її партнера [7].
Алекситимія	Алекситимія негативно пов'язана із задоволеністю пари [36].
Депресія	Депресія була негативно пов'язана із задоволеністю пари [36].

Дитяча сексуальна травма	Дитяча сексуальна травма має прямий вплив на більш глобальну, широку когнітивно-афективну я-схему (тобто самокритику), але не на специфічне для відносин вираження цієї схеми в тісних стосунках (тобто уникаючу прив'язаність) [62].
--------------------------	---

Таблиця 3.5.

Узагальнені висновки задоволеність романтичними стосунками в контексті типів прив'язаності

Узагальнені висновки задоволеність романтичними стосунками в контексті типів прив'язаності	
Довіра, відданість та задоволеність стосунками	При уникаючій прив'язаності учасники мали нижчу довіру, відданість та задоволеність стосунками, в порівнянні з учасниками з тривожною прив'язаністю [80]
Тривожна + тривожна прив'язаність у партнерів	Для учасників з тривожною прив'язаністю зв'язок між власною тривогою та оцінками стосунків були або більш позитивними з більш тривожним партнером, або більш негативними з менш тривожним партнером [68].
Тривожна + уникаюча прив'язаність у партнерів	Особи з тривожною прив'язаністю, партнери яких мають уникаючу прив'язаність, відчувають більше дискомфорту та піднімається рівень тривоги, що й призводить до меншого рівня довіри та задоволеністю стосунками (в порівнянні з тим, коли партнер також має тривожну прив'язаність), що підтверджується іншими дослідженнями [68].
Уникаюча + уникаюча прив'язаність у партнерів	Для пари, де обоє партнерів є уникаючими не можна сказати що рівень задоволеності найнижчий, та маючи на увазі загальне ухиляння від обговорення майбутньої діяльності, планів і мрій, що вказують на спільність, та є типовим для людей, які уникають прив'язаності, може посилюватися, коли один із партнерів активізує уникнення через зовнішні обставини чи події всередині пари. Також варто мати на увазі, що люди з уникаючою прив'язаністю можуть

	очікувати, що близькі люди будуть ненадійними та не реагуватимуть на їхні потреби [68].
Подібність типу прив'язаності в парі	Подібність прив'язаності передбачала стабільність відносин і непостійну задоволеність відносинами [28].
Гендерні відмінності	Більша частка жінок з тривожною прив'язаністю та більша частка чоловіків із унікаючою прив'язаністю [88].

3.2. Практична користь та перспективи дослідження

Цінність цього системного огляду полягає в його зосередженості на таких значимих поняттях як задоволеність романтичними стосунками в контексті теорії прив'язаності та проведених ґрунтовних дослідженнях за останні роки. Ці результати можна використовувати для навчання подружніх пар щодо способів зміцнення основ сім'ї, а також для консультантів і клініцистів у профілактиці щодо багатьох випадків розлучення.

Висновки до розділу 3

В даному розділі розглянули результати досліджень та їх інтерпретацію. Гіпотези нашого дослідження підтвердились майже повністю. У людей з безпечним типом прив'язаності задоволеність романтичними стосунками вища. А також спостерігалась вища самооцінка, довіра та відданість. В стосунках частіше використовувались позитивні стилі вирішення конфлікту. Це добре пояснюється безпечним типом прив'язаності, при якому особи комфортно себе відчують як в близькості, так і в автономії.

Гіпотеза 2 підтвердилась частково. Задоволеність романтичними стосунками була меншою ніж при безпечній прив'язаності. Це пояснюється природою тривожної прив'язаності, коли є внутрішні переживання бути покинутим значимою особою. При такому розумінні стосунків виникають

упереджене сприйняття партнера, очікування зради, ревності, більш дисфункційні стилі вирішення конфліктів, коли конфлікт ініціюється за найменшої підозри (часто невиправданої). Що ж стосується стабільності стосунків, то вона вимірювалась тільки в одному дослідженні та за цими результатами видно, що стабільність більш характерна для стосунків з схожим типом прив'язаності, тобто тривожний + тривожний, так як переживання та реакції на події більш зрозумілі партнерам. При цьому задоволеність мінлива в часі. Також в деяких дослідженнях не знаходили підтвердження зв'язок тривожної прив'язаності з задоволеністю стосунками. Та це може бути пов'язане з тим, що задоволеність в тривожних стосунках може бути сильно мінливою, а так як дизайн більшості розглянутих досліджень крос-секційний, то саме в даний момент не були відмічені ці зв'язки. Та й сила кореляції відмічала менший зв'язок задоволеності стосунками при тривожній прив'язаності, по відношенню до задоволеності стосунками при унікаючій прив'язаності.

Третя гіпотеза підтвердилась повністю. У всіх дослідженнях відмічалось що задоволеність романтичними стосунками найнижча у осіб з унікаючою прив'язаністю. Що очевидно, так як особи з унікаючою прив'язаністю не довіряють іншим, не вірять що на інших можна покластись в складних умовах, і часто просто не готові до інтимності та сильного прояву почуттів, намагаючись зберігати автономію та незалежність. А таких умовах важко вибудувати стосунки, які мали б підтримувати та бути безпечними. Но для людей з унікаючим типом прив'язаності немає безпечних близьких стосунків.

Сексуальне задоволення повторює тенденції задоволеності стосунків при різних типах прив'язаності. Сексуальне бажання було меншим у людей з унікаючою прив'язаністю, та вищим у людей з тривожною прив'язаністю.

При цьому при вищих показниках унікаючої прив'язаності були більш характерна зміна сексуального партнера, ймовірно як тенденція не входити в близькі емоційні стосунки шляхом зміни партнерів. Більш сильне ж сексуальне бажання у осіб з тривожною прив'язаністю ймовірно є проявом бажання «злитися» з партнером, бути весь час поруч щоб інша людина не покинула, не уйшла.

Що ж до психологічних проблем, то вони негативно пов'язані з задоволеністю стосунками. При розладах особистості було відмічено що чим вищий ступінь тяжкості розладу особистості, тим поруч знаходився партнер з більш високою тривожною прив'язаністю. Що можна пояснити тим, що створюються стосунки доволі проблемні, і саме люди з тривожною прив'язаністю намагаються любимою чином догодити та готові лишатись в таких стосунках. При алекситимії та депресії виникає проблема в підтриманні близькості в стосунках, що й ускладнює отримання задоволення в них. При дитячій сексуальній травмі помічено менше задоволення стосунками, що більше пов'язано з заниженою самооцінкою та самокритику. Та в подальшому це призводить до відсторонення і до можливого виникнення унікаючої прив'язаності.

Отримані результати краще ілюструють яким чином задоволеність романтичними стосунками пов'язана з типом прив'язаності, та тема настільки широка, що однозначно потребує подальших досліджень.

ВИСНОВКИ

В даній магістерській роботі ми дослідили яким чином задоволеність романтичними стосунками залежить від типу прив'язаності та що на це впливає шляхом проведення системного огляду літератури за останні 5 років. Дослідили історію створення та розвитку теорії прив'язаності Джоном Боулбі, розглянули ключові дослідження взаємозв'язку типу прив'язаності та задоволеності стосунками в теоретичній частині. В процесі роботи виявили, що чинники, які впливають на задоволеність стосунками, можна групувати за категоріями індивідуальні та міжособистісні особливості, а також культуральні аспекти та психологічні проблеми.

Сформували теоретичну модель дослідження, взявши до уваги модель Бренана по теорії прив'язаності та виділивши категорії, які впливають на процес формування суб'єктивної оцінки задоволеності романтичними стосунками в кожного з партнерів в парі. Розробили дизайн системного огляду, та відібрали 23 дослідження, які задовільняли нашим критеріям пошуку.

Гіпотези нашого дослідження підтвердились майже повністю. Так задоволеність романтичними стосунками була вищою у осіб з безпечним типом прив'язаності. Найменша задоволеність романтичними стосунками спостерігалась у осіб з унікаючим типом прив'язаності. А у осіб з тривожною прив'язаністю задоволеність романтичними стосунками була вищою ніж при унікаючій прив'язаності, та стабільніші стосунки спостерігались у осіб з однаковим типом прив'язаності, тобто чи тривожна + тривожна, чи унікаюча+унікаюча прив'язаність.

Незважаючи на широкий системний огляд проведених досліджень за останні 5 років, дана робота має і ряд обмежень, а саме:

-обмеження пошуку лише англійською мовою;

- тільки найбільш популярні бази даних;
- виключені важливі дослідження, що проводились до 2017 року;
- більшість досліджень мали крос-секційний дизайн, тобто не відомі причинно-наслідкові зв'язки;
- не завжди кількості учасників було достатньо щоб узагальнити висновок на всю популяцію;
- дизайн досліджень міг обмежити варіативність вибірки, порушивши узагальненість результатів.

Та дана робота показала на чому саме акцентувались дослідники в світі вивчаючи дану тематику. За рахунок цього системного огляду можемо розділити складові задоволеності романтичними стосунками в контексті типу прив'язаності на 5 категорій: індивідуальні особливості, міжособистісті особливості, культуральні особливості, психологічні проблеми та узагальнені висновки задоволеності романтичними стосунками в контексті типів прив'язаності.

Виходячи з отриманих даних було б доречним провести дослідження задоволеності романтичними стосунками в контексті типів прив'язаності в Україні, так як нам невідомо про проведення таких досліджень. А також доречним буде дослідити вплив індивідуальної особливості, як толерантність до невизначеності, на задоволеність романтичними стосунками. Особливо враховуючи наскільки важкими виявились останні три роки для України, коли невизначеність майбутнього торкнулась кожного, спочатку через пандемію Ковід-19, а потім через повномасштабну війну на території України.

Дане емпіричне дослідження передбачатиме участь дорослих українців (18 та старші), які перебувають в романтичних стосунках. Мета такого дослідження: дослідити яким чином толерантність до невизначеності впливає на задоволеність романтичними стосунками в контексті типів прив'язаності.

В даній роботі доречно застосовувати кількісні методи збору даних, а саме опитувальники. Для дослідження прив'язаності може бути застосований самий популярний опитувальник типу прив'язаності Модифікований опитувальник «Досвід близьких стосунків» К. Бреннан і Р. К. Фрейлі (ECR-R). Для вивчення задоволеності романтичними стосунками Опитувальник «Шкала діадичної узгодженості» Г.Б. Спенієр (DAS). Також доречним є використання Шкали толерантності і інтолерантності до невизначеності в модифікації опитувальника С.Баднера.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Algoe, S. B. (2012). Find, remind, and bind: The functions of gratitude in everyday relationships. *Social and Personality Psychology Compass*, 6, 455–469. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1751-9004.2012.00439.x>
2. Altınok, A., & Kılıç, N. (2020). Exploring the associations between narcissism, intentions towards infidelity, and relationship satisfaction: Attachment styles as a moderator. *PloS one*, 15(11), e0242277. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242277>.
3. Attaky, A., Kok, G., & Dewitte, M. (2020). Attachment insecurity and sexual and relational experiences in Saudi Arabian women: The role of perceived partner responsiveness and sexual assertiveness. *The journal of sexual medicine*, 17(7), 1383-1394. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2020.02.029>
4. Attaky, A., Kok, G., & Dewitte, M. (2022). Attachment Orientation Moderates the Sexual and Relational Implications of Sexual Desire Discrepancies. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 48(4), 343-362. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2021.1991537>.
5. Banai, E., Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2005). "Selfobject" Needs in Kohut's Self Psychology: Links With Attachment, Self-Cohesion, Affect Regulation, and Adjustment. *Psychoanalytic psychology*, 22(2), 224. <https://doi.org/10.1037/0736-9735.22.2.224>
6. Barrett-Lennard, G. T. (2015). *The relationship inventory: A complete resource and guide*. John Wiley & Sons. DOI:[10.1002/9781118789070](https://doi.org/10.1002/9781118789070)
7. Beeney, J. E., Stepp, S. D., Hallquist, M. N., Ringwald, W. R., Wright, A. G., Lazarus, S. A., ... & Pilkonis, P. A. (2019). Attachment styles, social behavior, and personality functioning in romantic relationships. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 10(3), 275. <https://doi.org/10.1037/per0000317>.

8. Bellavia, G., & Murray, S. (2003). Did I do that? Self-esteem-related differences in reactions to romantic partners' moods. *Personal Relationships*, 10(1), 77-95. <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00037>
9. Berzonsky, M. D. (2005). Identity processing style and self-definition: Effects of a priming manipulation. *Polish Psychological Bulletin*, 36(3), 137.
10. Bonache, H., Gonzalez-Mendez, R., & Krahé, B. (2019). Adult attachment styles, destructive conflict resolution, and the experience of intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence*, 34(2), 287-309. <https://doi.org/10.1177/0886260516640776>
11. Bowlby, J. (1944). Forty-four juvenile thieves: their characters and home life. *International Journal of Psycho-Analysis*, 25, 107–127.
12. Bowlby, J. (1973). Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger. In *Attachment and loss: Volume II: Separation, anxiety and anger* (pp. 1-429). London: The Hogarth press and the institute of psycho-analysis.
13. Bowlby, J. (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637-638. <https://doi.org/10.1017/S0140525X00064955>
14. Block, N., Flanagan, O., & Guzeldere, G. (Eds.). (1997). *The nature of consciousness: Philosophical debates*. MIT press.
15. Brandtstädter, J., & Rothermund, K. (2002). The life-course dynamics of goal pursuit and goal adjustment: A two-process framework. *Developmental review*, 22(1), 117-150. <https://doi.org/10.1006/drev.2001.0539>
16. Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Experiences in Close Relationships Inventory. *Hormones and Behavior*. - <https://doi.org/10.1037/t23266-000>
17. Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview.

18. Bretaña, I., Alonso-Arbiol, I., Lavy, S., & Zhang, F. (2019). Attachment, conflict resolution, marital satisfaction, and culture in women. *Acta de investigación psicológica*, 9(3), 67-78. <https://doi.org/10.22201/fpsi.20074719e.2019.3.323>
19. Bretaña, I., Alonso-Arbiol, I., Molero, F., & Pardo, J. (2020). Avoidant attachment and own and perceived partner's conflict resolution in relationship satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(12), 3123-3138. <https://doi.org/10.1177/0265407520949697>
20. Bretaña, I., Alonso-Arbiol, I., Recio, P., & Molero, F. (2021). Avoidant Attachment, Withdrawal-Aggression Conflict Pattern, and Relationship Satisfaction: A Mediation Dyadic Model. *Frontiers in Psychology*, 12, 794942-794942. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.794942>.
21. Calvillo, C., Sánchez-Fuentes, M. D. M., & Sierra, J. C. (2020). An explanatory model of sexual satisfaction in adults with a same-sex partner: An analysis based on gender differences. *International journal of environmental research and public health*, 17(10), 3393. <https://doi.org/10.3390/ijerph17103393>
22. Candel, O. S., & Turliuc, M. N. (2019). Insecure attachment and relationship satisfaction: A meta-analysis of actor and partner associations. *Personality and Individual Differences*, 147, 190-199. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.04.037>
23. Carroll, J. S., Badger, S., & Yang, C. (2006). The ability to negotiate or the ability to love? Evaluating the developmental domains of marital competence. *Journal of Family Issues*, 27(7), 1001-1032. <https://doi.org/10.1177/0192513X06287248>
24. Carstensen, L. L., Gottman, J. M., & Levenson, R. W. (1995). Emotional behavior in long-term marriage. *Psychology and aging*, 10(1), 140. <https://doi.org/10.1037/0882-7974.10.1.140>

25. Cassidy, J., Jones, J. D., & Shaver, P. R. (2013). Contributions of attachment theory and research: A framework for future research, translation, and policy. *Development and psychopathology*, 25(4pt2), 1415-1434.
26. Chopik, W. J., Edelstein, R. S., & Grimm, K. J. (2019). Longitudinal changes in attachment orientation over a 59-year period. *Journal of Personality and Social Psychology*, 116, 598–611. <http://dx.doi.org/10.1037/pspp0000167>
27. Ciocca, G., Rossi, R., Collazzoni, A., Gorea, F., Vallaj, B., Stratta, P., ... & Di Lorenzo, G. (2020). The impact of attachment styles and defense mechanisms on psychological distress in a non-clinical young adult sample: a path analysis. *Journal of Affective Disorders*, 273, 384-390. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.05.014>
28. Conradi, H. J., Noordhof, A., & Kamphuis, J. H. (2021). Satisfying and stable couple relationships: Attachment similarity across partners can partially buffer the negative effects of attachment insecurity. *Journal of marital and family therapy*, 47(3), 682-697. <https://doi.org/10.1111/jmft.12477>.
29. Conradi, H. J., Noordhof, A., Dingemanse, P., Barelds, D. P., & Kamphuis, J. H. (2017). Actor and partner effects of attachment on relationship satisfaction and sexual satisfaction across the genders: An APIM approach. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43(4), 700-716. <https://doi.org/10.1111/jmft.12222>
30. Cooper, A. N., Totenhagen, C. J., McDaniel, B. T., & Curran, M. A. (2018). Volatility in daily relationship quality: The roles of attachment and gender. *Journal of Social and Personal Relationships*, 35(3), 348-371. <https://doi.org/10.1177/0265407517690038>
31. COSTA, C. B. D., & MOSMANN, C. P. (2020). Aspects of the marital relationship that characterize secure and insecure attachment in men and women. *Estudos de Psicologia (Campinas)*, 37. <https://doi.org/10.1590/1982-0275202037e190045>

32. Czyżowska, D., Gurba, E., Czyżowska, N., Kalus, A., Sitnik-Warchulska, K., & Izydorczyk, B. (2019). Selected predictors of the sense of intimacy in relationships of young adults. *International journal of environmental research and public health*, 16(22), 4447 <https://doi.org/10.3390/ijerph16224447>.
33. Del Giudice, M. (2011). Sex differences in romantic attachment: A meta-analysis. *Personality and social psychology bulletin*, 37(2), 193-214. <https://doi.org/10.1177/0146167210392789>
34. Diener, M. L., & Diener McGavran, M. B. (2008). What makes people happy? A developmental approach to the literature on family relationships and well-being. DOI:[10.1093/geron/igx025](https://doi.org/10.1093/geron/igx025)
35. Doinita, N. E. (2015). Adult attachment, self-esteem and emotional intelligence. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 187, 570-574. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.03.106>
36. El Frenn, Y., Akel, M., Hallit, S., & Obeid, S. (2022). Couple's Satisfaction among Lebanese adults: validation of the Toronto Alexithymia Scale and Couple Satisfaction Index-4 scales, association with attachment styles and mediating role of alexithymia. *BMC psychology*, 10(1), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s40359-022-00719-6>.
37. Erskine, R. G. (1998). Attunement and involvement: Therapeutic responses to relational needs. *International Journal of Psychotherapy*, 3(3), 235.
38. Erskine, R., Moursund, J., & Trautmann, R. (2013). *Beyond empathy: A therapy of contact-in relationships*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203778036>
39. Falconier, M. K., Jackson, J. B., Hilpert, P., & Bodenmann, G. (2015). Dyadic coping and relationship satisfaction: A meta-analysis. *Clinical psychology review*, 42, 28-46. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2015.07.002>

40. Feeney, B. C., & Collins, N. L. (2003). Motivations for caregiving in adult intimate relationships: Influences on caregiving behavior and relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(8), 950-968. <https://doi.org/10.1177/0146167203252807>
41. Feeney, B. C., Van Vleet, M., Jakubiak, B. K., & Tomlinson, J. M. (2017). Predicting the pursuit and support of challenging life opportunities. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(8), 1171-1187. <https://doi.org/10.1177/0146167217708575>
42. Feeney, J. A., & Karantzas, G. C. (2017). Couple conflict: insights from an attachment perspective. *Current opinion in psychology*, 13, 60-64. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.04.017>
43. Filipas, H. H., & Ullman, S. E. (2006). Child sexual abuse, coping responses, self-blame, posttraumatic stress disorder, and adult sexual revictimization. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(5), 652-672. <https://doi.org/10.1177/0886260506286879>
44. González-Ortega, E., Orgaz, B., Vicario-Molina, I., & Fuertes, A. (2021). Adult Attachment, Conflict Resolution Style and Relationship Quality among Spanish Young-adult Couples. *The Spanish Journal of Psychology*, 24. <https://doi.org/10.1017/SJP.2021.4>.
45. Gottman, J. M., Coan, J., Carrere, S., & Swanson, C. (1998). Predicting marital happiness and stability from newlywed interactions. *Journal of Marriage and the Family*, 5-22. <https://doi.org/10.2307/353438>
46. Green, R. J., & Mitchell, V. (2015). Gay, lesbian, and bisexual issues in couple therapy.
47. Guzmán-González, M., Barrientos, J., Gómez, F., Meyer, I. H., Bahamondes, J., & Cárdenas, M. (2020). Romantic attachment and relationship

satisfaction in gay men and lesbians in Chile. *The Journal of Sex Research*, 57(8), 1026-1035. doi: 10.1080/00224499.2019.1671949

48. Hadden, B. W., Smith, C. V., & Webster, G. D. (2014). Relationship duration moderates associations between attachment and relationship quality: Meta-analytic support for the temporal adult romantic attachment model. *Personality and Social Psychology Review*, 18(1), 42-58. <https://doi.org/10.1177/1088868313501885>

49. Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511. - <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511>

50. Higgins, J. P. T., Altman, D., & Sterne, J. (2011). Cochrane statistical methods group and the cochrane bias methods group. Chapter 8: Assessing risk of bias in included studies. *Cochrane handbook for systemic reviews of interventions*, version, 5(0).

51. Huang, C. Y., Sirikantraporn, S., Pichayayothin, N. B., & Turner-Cobb, J. M. (2020). Parental attachment, adult-child romantic attachment, and marital satisfaction: An examination of cultural context in Taiwanese and Thai heterosexual couples. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(3), 692. <https://doi.org/10.3390/ijerph17030692>.

52. Humphreys, T. P., Wood, L. M., & Parker, J. D. (2009). Alexithymia and satisfaction in intimate relationships. *Personality and Individual Differences*, 46(1), 43-47. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.09.002>

53. Ickes, W., & Simpson, J. A. (2001). Motivational aspects of empathic accuracy. *The Blackwell handbook of social psychology: Interpersonal processes*, 229-249.

54. Impett, E. A., & Peplau, L. A. (2003). Sexual compliance: Gender, motivational, and relationship perspectives. *Journal of sex research*, 40(1), 87-100. <https://doi.org/10.1080/00224490309552169>
55. Joel, S., Eastwick, P. W., Allison, C. J., Arriaga, X. B., Baker, Z. G., Bar-Kalifa, E., ... & Wolf, S. (2020). Machine learning uncovers the most robust self-report predictors of relationship quality across 43 longitudinal couples studies. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(32), 19061-19071. <https://doi.org/10.1073/pnas.1917036117>
56. Karimi, R., Bakhtiyari, M., & Arani, A. M. (2019). Protective factors of marital stability in long-term marriage globally: a systematic review. *Epidemiology and health*, 41. doi: [10.4178/epih.e2019023](https://doi.org/10.4178/epih.e2019023)
57. Kim, H. S., & Sherman, D. K. (2007). " Express yourself": culture and the effect of self-expression on choice. *Journal of personality and social psychology*, 92(1), 1. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.92.1.1>
58. La Guardia, J. G., Ryan, R. M., Couchman, C. E., & Deci, E. L. (2000). Within-person variation in security of attachment: a self-determination theory perspective on attachment, need fulfillment, and well-being. *Journal of personality and social psychology*, 79(3), 367. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.79.3.367>
59. Lassri, D., Luyten, P., Fonagy, P., & Shahar, G. (2018). Undetected scars? Self-criticism, attachment, and romantic relationships among otherwise well-functioning childhood sexual abuse survivors. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 10(1), 121. <https://doi.org/10.1037/tra0000271>
60. Li, T., & Chan, D. K. S. (2012). How anxious and avoidant attachment affect romantic relationship quality differently: A meta-analytic review. *European journal of social psychology*, 42(4), 406-419. <https://doi.org/10.1002/ejsp.1842>

61. Luo, S., & Klohnen, E. C. (2005). Assortative Mating and Marital Quality in Newlyweds: A Couple-Centered Approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(2), 304–326. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.88.2.304>
62. Luyten, P., & Blatt, S. J. (2016). A hierarchical multiple-level approach to the assessment of interpersonal relatedness and self-definition: Implications for research, clinical practice, and DSM planning. *Journal of personality assessment*, 98(1), 5-13. <https://doi.org/10.1080/00223891.2015.1091773>
63. Mark, K. P., & Lasslo, J. A. (2018). Maintaining sexual desire in long-term relationships: A systematic review and conceptual model. *The Journal of Sex Research*, 55(4-5), 563-581. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1437592>
64. Mark, K. P., Vowels, L. M., & Murray, S. H. (2018). The impact of attachment style on sexual satisfaction and sexual desire in a sexually diverse sample. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 44(5), 450-458. <https://doi.org/10.1080/0092623X.2017.1405310>
65. McWilliams, N. (2011). *Psychoanalytic diagnosis: Understanding personality structure in the clinical process*. Guilford Press.
66. Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2017). An attachment perspective on compassion and altruism. In P. Gilbert (Ed.), *Compassion: Concepts, research and applications* (pp. 187–202). Routledge/Taylor & Francis Group. <https://doi.org/10.4324/9781315564296-11>
67. Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2018). Attachment theory as a framework for studying relationship dynamics and functioning. In A. L. Vangelisti & D. Perlman (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 175–185). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781316417867.015>
68. Mikulincer, M., Shaver, P. R., Sapir-Lavid, Y., & Avihou-Kanza, N. (2009). What's inside the minds of securely and insecurely attached people? The

secure-base script and its associations with attachment-style dimensions. *Journal of personality and social psychology*, 97(4), 615. DOI: 10.1037/a0015649

69. Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & PRISMA Group*. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Annals of internal medicine*, 151(4), 264-269.

70. Muise, A., & Impett, E. A. (2015). Good, giving, and game: The relationship benefits of communal sexual motivation. *Social Psychological and Personality Science*, 6(2), 164-172. <https://doi.org/10.1177/1948550614553641>

71. Muise, A., Impett, E. A., & Desmarais, S. (2013). Getting it on versus getting it over with: Sexual motivation, desire, and satisfaction in intimate bonds. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(10), 1320-1332. <https://doi.org/10.1177/0146167213490963>

72. Murray, S. L., Holmes, J. G., & Collins, N. L. (2006). Optimizing assurance: the risk regulation system in relationships. *Psychological bulletin*, 132(5), 641. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.132.5.641>

73. Novak, J. R., Sandberg, J. G., & Busby, D. M. (2018). Using difference scores to inform therapy practice: Differences in perceptions of attachment behaviors between partners in a clinical sample. *Journal of marital and family therapy*, 44(4), 624-639. <https://doi.org/10.1111/jmft.12303>.

74. O'Neil, J. M. (2008). Summarizing 25 years of research on men's gender role conflict using the Gender Role Conflict Scale: New research paradigms and clinical implications. *The counseling psychologist*, 36(3), 358-445. <https://doi.org/10.1177/0011000008317057>

75. Orth, U., Robins, R. W., & Widaman, K. F. (2012). Life-span development of self-esteem and its effects on important life outcomes. *Journal of personality and social psychology*, 102(6), 1271. <https://doi.org/10.1037/a0025558>

76. Park, Y., Impett, E. A., MacDonald, G., & Lemay, E. P. (2019). Saying “thank you”: Partners’ expressions of gratitude protect relationship satisfaction and commitment from the harmful effects of attachment insecurity. *Journal of Personality and Social Psychology*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/pspi0000178>

77. Park, Y., Johnson, M. D., MacDonald, G., & Impett, E. A. (2019). Perceiving gratitude from a romantic partner predicts decreases in attachment anxiety. *Developmental Psychology*, 55(12), 2692. <https://doi.org/10.1037/dev0000830>.

78. Raposo, S., Impett, E. A., & Muise, A. (2020). Avoidantly attached individuals are more exchange-oriented and less communal in the bedroom. *Archives of Sexual Behavior*, 49(8), 2863-2881. <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01813-9>

79. Riggle, E. D., Rothblum, E. D., Rostosky, S. S., Clark, J. B., & Balsam, K. F. (2016). “The secret of our success”: Long-term same-sex couples' perceptions of their relationship longevity. *Journal of GLBT Family Studies*, 12(4), 319-334. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2015.1095668>

80. Rodriguez, L. M., Coy, A., & Hadden, B. W. (2021). The Attachment Dynamic: Dyadic Patterns of Anxiety and Avoidance in Relationship Functioning. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(3), 971-994. <https://doi.org/10.1177/0265407520975858>

81. Rodriguez, L. M., Fillo, J., Hadden, B. W., Øverup, C. S., Baker, Z. G., & DiBello, A. M. (2019). Do you see what I see? Actor and partner attachment shape biased perceptions of partners. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 45(4), 587-602. <https://doi.org/10.1177/0146167218791782>.

82. Rostosky, S. S., & Riggle, E. D. (2017). Same-sex couple relationship strengths: A review and synthesis of the empirical literature (2000–

2016). *Psychology of sexual orientation and gender diversity*, 4(1), 1. <https://doi.org/10.1037/sgd0000216>

83. Shaver, P. R., Mikulincer, M., Gross, J. T., Stern, J. A., & Cassidy, J. A. (2016). A lifespan perspective on attachment and care for others: Empathy, altruism, and prosocial behavior. Cassidy, J.; Shaver, PR (ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (3rd ed.), 878-916.

84. Sisi, Q., Jinfeng, Z., Lili, W., & Jianxin, Z. (2021). Attachment Styles, Self-Esteem, Flexible Goal Adjustment, and Intimate Relationship Satisfaction in Women: A Moderated Mediation Model. *The Journal of Psychology*, 155(4), 426-440 <https://doi.org/10.1080/00223980.2021.1896463>

85. Sommantico, M., Parrello, S., & De Rosa, B. (2020). Lesbian and gay relationship satisfaction among Italians: Adult attachment, social support, and internalized stigma. *Archives of Sexual Behavior*, 49(5), 1811-1822 <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01736-5>.

86. Spinazzola, J., Hodgdon, H., Liang, L. J., Ford, J. D., Layne, C. M., Pynoos, R., ... & Kisiel, C. (2014). Unseen wounds: The contribution of psychological maltreatment to child and adolescent mental health and risk outcomes. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 6(S1), S18. <https://doi.org/10.1037/a0037766>

87. Sun, Q. W., Ng, K. M., & Guo, L. (2010). The link between parental bonding and adult attachment in Chinese graduate students: Gender differences. *The Family Journal*, 18(4), 386-394. <https://doi.org/10.1177/1066480710372920>

88. Vaillancourt-Morel, M. P., Labadie, C., Charbonneau-Lefebvre PhD candidate, V., Sabourin, S., & Godbout, N. (2022). A latent profile analysis of romantic attachment anxiety and avoidance. *Journal of Marital and Family Therapy*, 48(2), 391-410. <https://doi.org/10.1111/jmft.12503>

89. Velten, J., & Margraf, J. (2017). Satisfaction guaranteed? How individual, partner, and relationship factors impact sexual satisfaction within partnerships. *PloS one*, 12(2), e0172855. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0172855>
90. Wang, C. C. D., & Mallinckrodt, B. S. (2006). Differences between Taiwanese and US cultural beliefs about ideal adult attachment. *Journal of Counseling Psychology*, 53(2), 192. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.53.2.192>
91. Wiederman, M. W. (1997). Extramarital sex: Prevalence and correlates in a national survey. *Journal of Sex Research*, 34(2), 167-174. <https://doi.org/10.1080/00224499709551881>
92. Wu, C. H. (2009). The relationship between attachment style and self-concept clarity: The mediation effect of self-esteem. *Personality and individual differences*, 47(1), 42-46. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.01.043>
93. Ye, S., Lam, Z. K. W., Ma, Z., & Ng, T. K. (2016). Differential relations of narcissism and self-esteem to romantic relationships: The mediating role of perception discrepancy. *Asian Journal of Social Psychology*, 19(4), 374-384. <https://doi.org/10.1111/ajsp.12160>
94. Žvelc, G., Jovanoska, K., & Žvelc, M. (2020). Development and validation of the relational needs satisfaction scale. *Frontiers in psychology*, 11, 901. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00901>
95. Берн, Е. (2002). Ігри, в які грають люди. Люди, які грають в ігри. Заг. ред. М. Мацковського.
96. Населення України. (б. д.). Державна служба статистики України. http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp

ДОДАТКИ

Додаток А Зведена таблиця даних

№	Автор, рік	Назва	Учасники	Тип дослідження	Що досліджувалось, та як саме			Результати
					Тип прив'язаності	Задоволеність стосунками	Додатково	
1	Guzmán-González M, Barrientos J, Gómez F, Meyer IH, Bahamondes J, Cárdenas M. (2020) doi: 10.1080/00224499.2019.1671949	Романтична прив'язаність і задоволення стосунками у геїв і лесбіянок в Чилі	Чілійці, 259, які перебували в одностатевих стосунках, 18 до 66 років для геїв і від 18 до 57 років для лесбіянок. Вибірка по типу сніжного кому (пройшовші опитання запрошують наступних знайомих)	Крос-секційне	The validated abridged Chilean version (Guzmán-González, RiveraOttenberger, Bassard, Spencer, & Lafontaine, 2018) of the Experiences in Close Relationships Questionnaire (Brennan et al., 1998)	The Relationship Assessment Scale (RAS; Hendrick, 1998), which was adapted for use with Chilean respondents by Rivera, Cruz, and Muñoz (2011)	Реакція на гомосексуалізм The Reactions to Homosexuality Scale (Smolenski, Diamond, Ross, & Rosser, 2010)	Виявили негативний зв'язок між унікаючою прив'язаністю та задоволеністю відносин, але не між тривожною прив'язаністю та задоволеністю стосунками. Не виявили ефекту модерації статі.
2	Rodriguez LM, Coy A, Hadden BW.(2021) doi: 10.1177/0265407520975858	Динаміка прив'язаності: діадичні моделі тривоги та уникнення у функціонуванні відносин	Актор-партнер (N= 185, 123 пари). Дві вибірки: одні переважно зустрічаються, інші в шлюбі. Хоча б один студент університету США.	Крос-секційне Діадна модель	1 група: Revised Experiences in Close Relationships Questionnaire (ECR-R; Fraley et al., 2000) 2 група: Experiences in Close	Rusbult's Investment Model Scale (Rusbult et al., 1998)	-Довіра Rempel et al. (1985) Trust measure. -Відданість Investment Model Scale (Rusbult et al., 1998)	Вплив тривожної прив'язаності актора на нижчу оцінку стосунків був слабкішим, коли партнер був більш тривожним, і сильніше, коли партнер був більш унікаючим. Більше того, вплив унікаючої прив'язаності актора на зниження довіри та задоволеності був сильнішим, коли партнер був більш тривожним. Та власне уникання було більш негативно пов'язане з

					Relationships Scale–Short Form (ECR-SF; Wei et al., 2007)			прив'язаністю в присутності партнера, який більше уникає.
3	González-Ortega E, Orgaz B, Vicario-Molina I, Fuertes A. (2021) doi: 10.1017/SJP.2021.4.	Прив'язаність дорослих, стиль вирішення конфліктів і якість стосунків серед іспанських молодих пар	405 гетеросексуальних молодих пар, середній вік 22/21 рік м/ж відповідно, які перебували в стосунках не менше 3 місяців. Через інтернет опитування	Крос-секційне	Experiences in Close Relationships-Revised (ECR-R; Fraley et al., 2000), version (Fernández-Fuertes et al., 2011) adapted for the Spanish population	four 5-point scale questions designed by Conger et al. (2000)	-Стиль вирішення конфліктів Conflict Resolution Styles Inventory (Kurdek, 1994)	Схильність до уникнення показала сильнішу негативну кореляцію (в порівнянні з тривогою) з якістю стосунків. Стилі відсторонення та ведення конфлікту більше корелювали з уникненням та тривогою відповідно. На діадичному рівні якість стосунків негативно передбачалася уникаючою прив'язаністю актора, і позитивно передбачалася якістю партнерських стосунків. Жодного впливу стилю вирішення конфліктів на якість стосунків актором або партнером не спостерігалось. Загалом, партнери з більш вираженими тривожним та уникаючим типом прив'язаності повідомили про більше дисфункціональних стилів вирішення конфліктів і менше задоволення від стосунків.
4	Sommantico M, Parrello S, De Rosa B. (2020) doi: 10.1007/s10508-020-01736-5.	Задоволеність стосунками лесбійок та геїв серед італійців: прив'язаність дорослих, соціальна підтримка та внутрішня стигма	305 лесбійок (48,2%) і чоловіків-геїв (51,8%) у віці 19-72 роки (M = 36,4; SD = 11,8) і в одностатевих стосунках не менше 6 місяців. Через	Крос-секційне	the Experiences in Close Relationships Revised (ECR-R) (Fraley, Waller, & Brennan, 2000; Italian validation: Picardi,	The Gay and Lesbian Relationship Satisfaction Scale (GLRSS) (Belous & Wampler, 2016; Italian validation: Sommantico, Donizzetti,	-Соціальна підтримка The Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS) (Zimet, Dahlem, Zimet, & Farley, 1988; Italian	Стилі прив'язаності, усвідомлена підтримка та інтерналізована стигма негативно корелювали із задоволеністю стосунками та прогнозованою задоволеністю стосунків, а сприйнята соціальна підтримка негативно корелювала з інтерналізованою стигмою. Крім того, результати вказують на те, що учасники-лесбійки мали нижчий рівень тривожного стилю прив'язаності та

			інтернет опитування		Bitetti, Pasquini, & Puddu, 2000)	Parrello, & De Rosa, 2019)	validation: Prezza & Principato, 2002) -Внутрішня сексуальна стигла The Measure of Internalized Sexual Stigma for Lesbians and Gay Men (MISS-LG) (Lingiardi et al., 2012)	повідомляли про більш високий рівень задоволеності стосунками та нижчий рівень внутрішньої стигми. Також результати вказують на те, що у підвибірці лесбійок консервативна політична орієнтація та релігійні переконання корелювали з більш високим рівнем інтерналізованої стигми;
5	Sisi Q, Jinfeng Z, Lili W, Jianxin Z. (2021) doi: 10.1080/00223980.2021.1896463	Стили прив'язаності, самооцінка, гнучке коригування цілей та задоволеність інтимними стосунками у жінок: модервана модель посередництва	233 жінки, які перебували в романтичних стосунках (21-38 років)	Крос-секційне	Experiences in Close Relationship Scale (ECR; Brennan et al., 1998).	Quality of Relationships Inventory (QRI; Patrick et al., 2007).	-Самооцінка Rosenberg Self-Esteem Scale (RSES; Rosenberg, 1989) -Гнучкість прийняття рішень the Chinese version of the FGA scale (Brandtstadter & Renner, 1990; Zhang et al., 2018).	Результати показали, що як висока тривожна прив'язаність, так і висока унікаюча прив'язаність були пов'язані з низьким рівнем задоволеності стосунками. Самооцінка опосередковувала зв'язок між невпевненістю в прихильності та задоволеністю відносинами. Більше того, посередницький ефект самооцінки був модерований гнучкістю прийняття рішень, так що лише у жінок з високою гнучкістю прийняття рішень самооцінка була значущим посередником у відносинах між ненадійною прив'язаністю та задоволеністю відносин.
6	Altınok A, Kılıç N. (2020) doi: 10.1371/journal.pone.0242277.	Дослідження асоціацій між нарцисизмом, намірами щодо невірності та задоволеністю	407 студентів університетів, які навчалися в різних державних університетах Туреччини у	Крос-секційне	Relationship Scales Questionnaire (RSQ) The Turkish adaptation of the RSQ was	The Relationship Assessment Scale (RAS) was developed by Hendrick, the	-Нарцисизм Narcissistic Personality Inventory (NPI) -Невірність Intentions	Результати показали, що зв'язок між нарцисизмом і задоволеністю стосунками не прямо та пов'язаний з намірами щодо невірності. Аналогічно, зв'язок існує між задоволеністю стосунками (у зв'язку з

		ю відносин: тип прив'язаність як модератор.	весняному семестрі 2016– 2017 навчального року 177 (43,5%) чоловіків і 230 (56,5%) жінок у віці 18–30 років (SD = 3,58, M = 21,52)		made by Sümer and Güngör	Turkish adaptation of the scale was carried out by Curun	towards Infidelity Scale (ITIS)	нарцисизмом) та намірами щодо невірності. Медіаційний аналіз також показав, що нарцисизм є предиктором намірів щодо невірності, і цей зв'язок модерується заклопотаністю, страхом і зневажливістю. Як свідчать результати, нарцисизм відіграє значну роль в інтимних стосунках молодих людей, а стилі прив'язаності відіграють помірну роль у впливі нарцисизму на романтичні стосунки.
7	Conradi HJ, Noordhof A, Dingemans P, Barelds DPH, Kamphuis JH. (2017) doi: 10.1111/jmft.1 2222	Вплив прив'язаності актора та партнера на задоволеність стосунками та сексуальне задоволення різних статей: підхід APIM.	113 гетеросексуаль них пар в двох вибірках	Крос- секційне Діадна модель	Experiences in Close Relationships questionnaire (ECR) The Dutch ECR, was found to be valid and reliable (Conradi, Gerlsma, Van Duijn, & De Jonge, 2006)	Dutch Relationship Questionnaire (DRQ) validity (Barelds, Luteijn, & Arrindell, 2003). Для проблемних стосунків Dyadic Adjustment Scale (DAS)	-Сексуальне задоволення The Dutch Relationship Questionnaire (DRQ) validity (Barelds, Luteijn, & Arrindell, 2003). -Сексуальне задоволення в проблемних стосунках Maudsley Marital Questionnaire (MMQ)	Як чоловіки так і жінки з уникаючою прив'язаністю актори негативно корелювали на задоволення відносинами і (за одним винятком) сексуальне задоволення. Також як Ч., так і Ж. з уникаючою прив'язаністю до партнера негативно впливало на сексуальне задоволення. Проте, якщо уникаюча прив'язаність до партнера вплинула на задоволеність жіночими стосунками, це не вплинуло на задоволеність відносинами чоловіків. Висновки повторювалися в різних зразках.
8	Bretaña I, Alonso-Arbiol	Унікаюча прив'язаність,	175 гетеросексуаль	Крос- секційне	Experiences in close	Relationship assessment	-Конфлікт	Результати показали, що при уникаюча прив'язаність більш

	I, Recio P, Molero F. (2022) doi: 10.3389/fpsyg.2021.794942.	модель конфлікту відсторонення-агресія та задоволеність стосунками: посередницька а діадична модель.	ні пари (350 учасників) Віком від 17 до 72 років	Діадна модель	relationships (ECR) (Brennan et al., 1998; Spanish version by Alonso-Arbiol et al., 2007)	scale (RAS; Hendrick, 1988; Spanish version by Molero et al., 2016)	Conflict inventory revised (CI-R; Ridley et al., 2001; Spanish version by Bretaña et al., 2019)	тісно пов'язана зі стратегією відсторонення актора, ніж зі стратегією вимога/агресії. Крім того, унікаюча прив'язаність була негативно пов'язана із задоволеністю відносинами як актора, так і партнера, причому ефект актора був вищим. Стратегія відсторонення була посередницькою між уникненням актора та задоволеністю актора відносинами, але вона не була посередницькою для задоволення відносин партнера. Інтерактивна модель відсторонення актора – вимога/агресія партнера була пов'язана з низьким рівнем задоволеності відносинами як актора, так і партнера.
9	Huang CY, Sirikantraporn S, Pichayayothin NB, Turner-Cobb JM. (2020) doi: 10.3390/ijerph 17030692.	Батьківська прив'язаність, романтична прив'язаність дорослих і дітей і задоволеність шлюбом: дослідження культурного контексту в тайваньських і тайських гетеросексуальних парах.	100 тайських пар (вік M = 45,59 років, SD = 10,86) і 73 тайваньських пар (вік M = 39,55 років, SD = 13)	Крос-секційне	Experiences in Close Relationships-Relationship Structures Questionnaire (ECR-RS)	Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS (only satisfaction subscale)	Ретроспективна оцінка стосунків між батьками учасників дослідження (згадати) Experiences in Close Relationships-Relationship Structures Questionnaire Modified (ECR-RSM)	Результати показали, що тривожна прив'язаність була негативно пов'язана із задоволеністю шлюбом у тайваньських пар; у тайських пар ні тривожна прив'язаність, ні унікаюча не були пов'язані із задоволенням від шлюбу. Чоловіки повідомляли про більшу тривожну прив'язаність, ніж їхні дружини на Тайвані, але цього не спостерігалось у тайських пар. Тайванські дружини повідомили про вищі оцінки щодо унікаючої батьківської прив'язаності, ніж їхні чоловіки; тоді як у тайських пар спостерігалася зворотна тенденція. Ці висновки підкреслюють необхідність розгляду аспектів прив'язаності

								між поколіннями в культурних контекстах, і вони мають важливе значення для практиків, які працюють з парами азіатського культурного походження.
10	Mark KP, Vowels LM, Murray SH.(2018) doi: 10.1080/0092623X.2017.1405310	Вплив стилю прив'язаності на сексуальне задоволення та сексуальне бажання у сексуально різноманітній вибірці	955 осіб (63,4% цисгендерних жінок, 30,7% цисгендерних чоловіків, 6,0% гендерквір; 54,8% натуралів, 20,4% бісексуалів, 18,4% геїв)	Крос-секційне	Experience in Close Relationships Scale – Short form (ECR-S; Wei, Russell, Mallinckrodt, & Vogel, 2007)	General Measure of Relationship Satisfaction (GMREL; Lawrance & Byers, 1992)	-Сексуальне задоволення e General Measure of Sexual Satisfaction Scale (GMSEX; Lawrance & Byers, 1992) -Сексуальне бажання Dyadic Subscale of the Sexual Desire Inventory (SDI-D; Spector, Carey, & Steinberg, 1996)	У трьох багатофакторних регресійних моделях показано, що стиль прив'язаності значною мірою передбачав задоволеність стосунками, сексуальне задоволення і сексуальне бажання. Тип прив'язаності, здається, є більш важливим фактором, що сприяє задоволенню, ніж бажання серед різноманітних сексуальних орієнтацій.
11	Beeney JE, Stepp SD, Hallquist MN, Ringwald WR, Wright AGC, Lazarus SA, Scott LN, Mattia AA, Ayars HE, Gebreselassie SH, Pilkonis PA. (2019) doi: 10.1037/per0000317.	Стилі прив'язаності, соціальна поведінка та функціонування особистості в романтичних стосунках	Пари, відібрані за високу ступінь тяжкості розладів особистості (n = 130; 260 учасників)	Крос-секційне Діадична модель	Adult Attachment Ratings (AAR; Pilkonis, Kim, Yu, & Morse, 2013)	Dyadic Adjustment Scale (DAS; Spanier, 1976)	-Розлад особистості Structured Clinical Interview for DSM-IV Axis I Disorders (SCID; First, Spitzer, & Williams, 1997) -Structured Interview for DSM-IV Personality (SIDP-IV; Pfohl, Blum, & Zimmerman, 1997)	Члени діади не були схожими з точки зору тяжкості РО(розладу особистості), але свідчили про невеликий ступінь подібності за конкретними типами прив'язаності та були помірно схожими щодо ненадійною прив'язаністю та міжособистісними проблемами. Тяжкість РО також зменшувала ступінь, до якої тривожна прив'язаність однієї людини була пов'язана з унікаючою прив'язаністю партнера. Тривожна прив'язаність та відсторонення актора та партнера пояснюють певний зв'язок між

							-Міжособистісне функціонування Revised Adult Personality Functioning Assessment (RAPFA; Hill et al., 2008) -Обговорення конфлікту Couples Interaction Rating System (CIRS; Heavey, Gill, & Christensen, 1996)	тяжкістю РО та задоволеністю відносин. У людей часто є романтичні партнери з подібним рівнем порушення прив'язаності та міжособистісних проблем, і що типи прив'язаності та пов'язана з ними поведінка пояснюють певний зв'язок між тяжкістю РО та задоволеністю відносинами.
12	El Frenn Y, Akel M, Hallit S, Obeid S. (2022) doi: 10.1186/s40359-022-00719-6.	Задоволеність пари серед дорослих ліванців: підтвердження шкали алекситимії Торонто та шкали індексу задоволеності пари-4, асоціація зі стилями прив'язаності та посередницькою роллю алекситимії	445 ліванських учасників (28,38 ± 13,26 років і 67,2% жінок)	Крос-секційне	Attachment styles among young adults: a test of a four-category model (Bartholomew K, 1991)	Couple Satisfaction Index-4 (CSI-4)	-Алекситимія Toronto alexithymia scale (TAS 20) -Депресія Lebanese Depression Scale (LDS-19)	Перебування в шлюбі та більш надійний тип прив'язаності значною мірою пов'язувалось з більшою задоволеністю пари, тоді як старший вік, більше алекситимії та депресії були суттєво пов'язані з меншою задоволеністю пари. Крім того, алекситимія опосередковувала зв'язок між надійною прив'язаністю та задоволеністю пари, між тривожною прив'язаністю та задоволеністю пари та між уникаючою прив'язаністю та задоволеністю пари.
13	Conradi HJ, Noordhof A, Kamphuis JH. (2021)	Задовільняючі та стабільні стосунки в парі: схожість прив'язаності	Репрезентативна вибірка пар спільноти (N = 1014)..	Крос-секційне Діадна модель	Experiences in Close Relationships questionnaire (ECR;	Dyadic Adjustment Scale (DAS; Spanier, 1976)	-Нестабільність відносин Marital Status Inventory (MSI;	Моделі актор-партнер-взаємозалежності показали чітку підтримку гіпотези. Основні ефекти уникнення та тривоги пояснювали 46,2% дисперсії

	doi: 10.1111/jmft.1 2477.	між партнерами може частково компенсувати негативні наслідки ненадійної прив'язаності.	середній вік 52,6 роки Середня тривалість стосунків становила близько 25 років, і 80% пар були одружені. Нідерланди		Brennan et al., 1998)		Weiss & Cerreto, 1980)	задоволеності та 17,9% нестабільності. Можна зробити висновок, що зниження ненадійної прив'язаності, зокрема уникнення, має бути центральною метою парної терапії. Цікаво, що подібність прив'язаності може частково компенсувати негативні наслідки ненадійної прихильності.
14	Raposo S, Impett EA, Muise A. (2020) doi: 10.1007/s1050 8-020-01813-9	Особи, які унікають прив'язаності , більше орієнтовані на обмін сексуальними партнерами і менш спільні в спальні	N = 711 1)248 учасників (N=97 чоловіків, 147 жінок, 1 транс- ідентифікована як жінка, 1 «інша», 2 відсутні) Вік учасників був від 18 до 70 років (M=32,18, SD=10,27). Середня тривалість стосунків була 8,16 років (SD=7,99) 2) 101 couples (N=94 men, 102 women, 1 “other,” 5 missing) ranging in age from 18 to 53 years	Крос- секційне, діадний, щоденни й досвід, лонгітюд ний	Experiences in Close Relationships Short-Form scale (Wei, Russell, Mallinckrodt, & Vogel, 2007)	Satisfaction subscale of the Perceived Relationship Quality Components (PRQC) Inventory (e.g., “How satisfied are you with your relationship?” $\alpha=.95$; Fletcher, Simpson, & Thomas, 2000). 2)Satisfactio n Level subscale of the Investment Model Scale (Rusbult, Martz, & Agnew, 1998; $\alpha=.94$)	-Сексуальний обмін Sexual Relationship Scale (Hughes & Snell, 1990) -Сексуальна участь Sexual communal norms were measured with six items (e.g., “How far would you be willing to go to meet your partner’s sexual needs?” $\alpha=.75$; Muise et al., 2013) -2)Прихильність Commitment Level subscale of the Investment Model Scale (Rusbult et al., 1998; $\alpha=.86$)	Схвалення сексуальних суспільних норм пов'язували з кращою якістю сексуальності та стосунків, тоді як схвалення норм зміни сексуального партнера не було пов'язано або було пов'язано з нижчою сексуальною задоволеністю і якістю стосунків. Люди з вищими показниками унікаючої прив'язаності були менш сексуально вірними та більш орієнтованими на зміну партнера, а їхнє посилене схвалення норм зміни сексуального партнера передбачало зниження задоволеності стосунками з часом. За двома винятками, ефекти були в основному однаковими для чоловіків і жінок. Результати цього дослідження показують, що унікаюча прив'язаність лежить в основі підходів до задоволення сексуальних потреб у стосунках.

			(M=25.97, SD=6.98). 3) 121 couples (N=115 men, 124 women, 2 "other," 1 missing)					
15	Czyżowska D, Gurba E, Czyżowska N, Kalus A, Sitnik-Warchulska K, Izydorzyc B. (2019) doi: 10.3390/ijerph 16224447.	Вибрані предиктори почуття близькості у стосунках молодих дорослих	227 осіб віком від 23 до 36 років (M = 30; SD = 4,35), в тому числі 114 жінок (50,2%) (M = 29,99; SD = 4,36) та 113 чоловіків (49,8%) (M = 30,00; SD = 4,33). Усі особи перебували у стосунках щонайменше рік, з яких 40% були одруженими, а решта 60% перебували в неформальних стосунках.	Крос-секційне	Closeness to biological mother and father (by Marek Regnerus) Attachment to close relatives(by Regnerus)	Miller Social Intimacy Scale (MSIS)	Ідентичність Identity Style Inventory (ISI-3) by Michael Berzonsky in the Polish adaptation of Alicja Senejko	Проведено значущість відмінностей та поетапний регресійний аналіз. Результати дослідження продемонстрували вищий рівень інтимності у стосунках з партнером серед жінок, ніж у чоловіків. Характер відносин не має значення для почуття близькості. Проте близькість до батьків у дитинстві та підлітковому віці, модель міжособистісних стосунків, стиль ідентичності є провісниками інтимності у стосунках. Результати дослідження можуть бути використані при створенні профілактичних та освітніх програм, орієнтованих на сімейне життя та задоволені стосунки.
16	Lassri D, Luyten P, Fonagy P, Shahar G. (2018) doi: 10.1037/tra000 0271	Невиявлені шрами? Самокритика, прив'язаність і романтичні стосунки серед тих, хто добре функціонує, та хто в	59 добре функціонуючих (психологічно, соціально, професійно) молодих жінок, які пережили насилля в дитинстві	Лонгітюдне, 2 хвилині, тривалість 6 місяців між хвилями	Experiences in Close Relationships scale (ECR-R; Brennan, Clark, & Shaver, 1998)	the Dyadic Adjustment Scale-4 (DAS-4; Sabourin, Valois, & Lussier, 2005) and the 15-item Intimate	-Дитячий сексуальний аб'юз Childhood Trauma Questionnaire (CTQ; Bernstein et al., 1994), the Sexual Experiences	У відповідності з очікуваннями, самокритика опосередковувала зв'язок між сексуальною травмою в дитинстві та задоволенням від романтичних стосунків з часом. Крім того, було продемонстровано шрамний ефект задоволення від романтичних стосунків через унікальну прив'язаність.

		дитинстві пережив сексуальне насильство				Relationship Questionnaire derived from the Romantic Jealousy Questionnaire (RJQ; Pines & Aronson, 1983)	Survey – Short Form Victimization Revised (SES-SFV; Koss & Gidycz, 1985), and the Post-Traumatic Stress Diagnostic Scale – Part I (PDS; Foa, 1995). -Самокритика Depressive Experiences Questionnaire (DEQ: Blatt, D'Afflitti, & Quinlan, 1976), -Психопатологія Brief Symptom Inventory (BSI; Derogatis & Melisaratos, 1983; Derogatis & Spencer, 1982)	Результати свідчать про те, що сексуальна травма в дитинстві може призвести до підвищеного рівня самокритики, яка, у свою чергу, може бути пов'язана зі зниженням задоволеності в романтичних стосунках, запускаючи порочне коло, що включає задоволення стосунками та уникаючу прив'язаність
17	Vaillancourt-Morel MP, Labadie C, Charbonneau-Lefebvre PhD Candidate V, Sabourin S, Godbout N. (2022) doi: 10.1111/jmft.12503	Аналіз прихованого профілю тривоги та уникнення романтичної прив'язаності	З спільноти (n = 1663) та з психологічного центру (n = 575) франко-канадці	Крос-секційне	the French-Canadian 12-item version of the ECR questionnaire (Brennan et al., 1998; Lafontaine & Lussier, 2003; Lafontaine et al., 2016)	The French-Canadian version of the Dyadic Adjustment Scale (DAS; Baillargeon et al., 1986; Spanier, 1976)	Sociodemographic questionnaire -Дистрес The French-Canadian 14-item version of the Psychiatric Symptoms Index (Boyer et al., 1993; Ilfeld, 1976; Préville et al., 1992)	У зразку спільноти, у порівнянні з іншими профілями була більша частка жінок з тривожною прив'язаністю та більша частка чоловіків із уникаючою прив'язаністю. загалом, невпевнені особи повідомляли про вищий рівень незадоволеності стосунками і психологічний дистрес, а також статус стосунків, що відображає нижчу прив'язаність.

18	Attaky A, Kok G, Dewitte M. (2022) doi: 10.1080/0092623X.2021.1991537.	Орієнтація на прив'язаність пом'якшує наслідки в сексуальних та стосункових розбіжностях у сексуальних бажаннях	100 гетеросексуальних пар Саудівської Аравії	Крос-секційне	Experiences in Close Relationships Scale-Revised (ECR-R) version (Fraley, Waller, & Brennan, 2000)	Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS) (Crane, Middleton, & Bean, 2000). Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS) (Crane, Middleton, & Bean, 2000).	-Female Sexual Function Index (FSFI) (Rosen et al., 2000) -Female Sexual Function Index (FSFI) (Rosen et al., 2000) -International Index of Erectile Function (IIEF-15) (Rosen et al., 1997) -International Index of Erectile Function (IIEF-15) (Rosen et al., 1997) -Index of Sexual Satisfaction (ISS) (Hudson, 1998) -Sexual Desire Inventory (SDI) (Spector, Carey, & Steinberg, 1996)	Чоловіки та жінки повідомляли про кращі результати, коли вони збігалися за високим рівнем сексуального бажання. у разі невідповідності жінки повідомляли про вищу сексуальну задоволеність, коли рівень сексуального бажання їхнього партнера був вищим за їхній власний. Тривожна та уникаюча прив'язаність пом'якшували зв'язки між розбіжністю сексуального бажання та змінними результату.
19	Rodriguez LM, Fillo J, Hadden BW, Overup CS, Baker ZG, DiBello AM. (2019) doi: 10.1177/0146167218791782.	Ти бачиш те, що бачу я? Прив'язаність актора і партнера формує упереджене сприйняття партнерів	N пар = 333, N осіб = 666	Три діадичні дослідження крос-секційні	Experiences in Close Relationships Scale (ECR)—Short Form (Wei, Russell, Mallinckrodt, & Vogel, 2007)	Relationship Assessment Scale (RAS; Hendrick, 1988)	-Прихильність до стосунків Investment Model Scale (IMS; Rusbult, Martz, & Agnew, 1998) -Чуйність Responsiveness six-item scale designed to	Актори з більш високим рівнем уникнення та актори з партнерами, які мають більш високий рівень уникнення, сприймали своїх партнерів як менш задоволених і відданих. Крім того, актори з більшим рівнем уникнення та тривоги виявляли песимістичні переконання, вважаючи своїх

							partners' needs and emotions (Canevello & Crocker, 2010)	партнерів менш задоволеними та відданими, ніж їхні партнери. Нарешті, актори, партнери яких мали більше уникнення, виявляли оптимістичні переконання, вважаючи, що їхні партнери є більш задоволеними та відданими, ніж їхні партнери повідомляли. Результати підкреслюють важливість прийняття діадичного погляду на переконання сприйняття в романтичних стосунках.
20	Feeney BC, Van Vleet M, Jakubiak BK, Tomlinson JM. (2017) doi: 10.1177/0146167217708575	Прогнозування пошуку та підтримки непростих життєвих можливостей	163 одружені, гетеросексуальні пари. Одружені в середньому 9,68 років, були знайомі в середньому 13,58 років і мали романтичні стосунки в середньому 12 років.	Лонгітюдне, 2 хвиля, друга через 6 місяців	Experiences in Close Relationships scale	four items employed by Van Lange et al. (1997) and two additional items from Collins and Read (1990)	-Мотивація Motivations for Providing a Secure Base scale; Feeney et al., 2014 -index of hedonic well-being -15-item version of the Self-Efficacy Scale, Sherer et al., 1982 -communal relationship strength (Mills, Clark, Ford, & Johnson, 2004	Результати показали, що конкретна підтримуюча поведінка, яку використовує подружжя (підтримка як каталізатор стосунків), — заохочувала осіб, які приймають рішення, прийняти виклик, і що це рішення передбачало довгострокові процвітаючі результати для особи, яка приймає рішення. Результати також показали, що на поведінку подружжя вплинули як постійні, так і експериментально маніпульовані мотиви надання підтримки, і ці мотиви забезпечують шляхи, за допомогою яких задоволення відносин і надійна прив'язаність передбачають надання підтримки
21	Park Y, Johnson MD, MacDonald G, Impett EA. (2019)	Сприйняття вдячності від романтичного партнера пророкує зменшення	вибірка 2057 учасників (чоловіків 834, жінок 1223). Середній вік учасників був	Лонгітюдне, 7 років, 7 опитувань	Five items assessing attachment anxiety pairfam survey (Little,	“All in all, how satisfied are you with your relationship?”	-Вдячність two questions, “How often does your partner express recognition for what you’ve	Панельний аналіз випадкового перехоплення з перехресною затримкою підтвердив прогнозування, що відчуття вдячності від романтичного партнера вище, ніж зазвичай, було пов'язано зі зниженням

	doi: 10.1037/dev0000830.	тривоги прив'язаності	31,95 року (SD 5.59; діапазон від 15 до 38)		Cunningham, Shahr, & Widaman, 2002)		done?" and "How often does your partner show that he/she appreciates you?"	тривожної прив'язаності, ніж в той же час попереднього року. Ці результати не залежали від коливань глобального задоволення стосунками, що свідчить про унікальну силу вдячності. Автори висувають гіпотезу, зл міжособистісне середовище в дорослому віці справді може сформувати тривожну прив'язаність людини.
22	Calvillo C, Sánchez-Fuentes MDM, Sierra JC. (2020) doi: 10.3390/ijerph17103393	Пояснювальна модель сексуального задоволення у дорослих з одностатевим партнером: аналіз на основі гендерних відмінностей	410 чоловіків (середній вік = 29,24, SD = 9,84) і 410 жінок (середній вік = 29, SD = 8,57), які підтримували стосунки з іншою особою тієї ж статі	Крос-секційне	The Spanish version of the Experiences in Close Relationship Short-Form (ECR-S) adapted by Calvillo et al.	The short Spanish version of the Dyadic Adjustment Scale (DAS) [50], adapted by Santos-Iglesias et al. 2009	-Сексуальна орієнтація Kinsey Scale (Kinsey, A.C. 1998) -Spanish version of the Internalized Homonegativity (IH) scale (Bell, A.P., 1978) -The Spanish version of the Massachusetts General Hospital-Sexual Functioning Questionnaire (MGH-SFQ), adapted by Sierra et al. 2012 -The Spanish version of the Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction Questionnaire (IEMSSQ) [52], published by	Результати показали, що сексуальне задоволення в негативному сенсі асоціюється з інтерналізованою гомофобією, кількістю сексуальних витрат, тривогою та уникненням, а в позитивному – з іншими змінними. Реляційні змінні були більш релевантними для пояснення сексуального задоволення.

							Sánchez-Fuentes et al. 2015	
23	Novak JR, Sandberg JG, Busby DM. (2018) doi: 10.1111/jmft.12303.	Використання оцінки відмінностей для інформування терапевтичної практики: різниця в сприйнятті поведінки прив'язаності між партнерами в клінічній практиці	104 пари на початку психотерапії	Крос-секційне	12-item Brief Accessibility, Responsiveness, and Engagement Scale (B.A.R.E.; Sandberg et al., 2012).	Relationship Satisfaction scale from the RELATIONSHIP Evaluation (RELATE: Busby, Holman, & Taniguchi, 2001)	-Нестабільність відносин Relationship instability, from the Marital Stability Scale; Booth, Johnson, & Edwards, 1983) -Positive partner communication, taken from the RELATE, was a seven-item measure	Загалом, результати свідчать про те, що вища демонстрація поведінки прив'язаності (учасник сприймає себе більш демонструючим поведінку прив'язаності, ніж оцінка учасника партнером) пов'язані з нижчою задоволеністю відносин і більшою нестабільністю відносин. Зв'язок між оцінками відмінностей у поведінці прив'язаності та показниками здорових стосунків опосередковується через позитивне спілкування партнера. Ці результати свідчать про те, що відмінності у сприйнятті між рівнем поведінки партнерів є важливою клінічною конструкцією для терапії.